

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

UNGDOM
PÅ FRITID
Sid. 14 - 15

N:r 2 Febr.
1957 Pris 75 öre

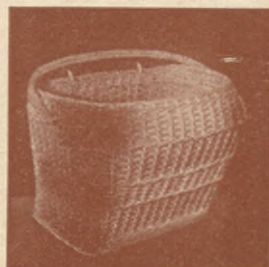
Status

ARBETSGLÄDJE

Uppmätt och färdigförpackat material för flättningsarbeten av olika slag såsom kakfat, serveringsbrickor, blomkorgar m. m. Populära och lättsålda modeller, begärliga på den öppna marknaden!

Rekvirera fullständig katalog!

Vårt arbetsmaterial tillverkas och förpackas av sjuka och partiellt arbetsföra vid Arbetsträningsverkstaden vid Värnhems Vårdhem i Malmö. Vi vänder oss till sjukhus och vårdanstalter för att i samarbete med arbetsterapien ge sysselsättning åt sjuka och partiellt arbetsföra.

Två exempel ur vår katalog

HOBBYMATERIAL

Pilgatan 9, Malmö

Tel. 163 94

Arbetslokaler: Värnhems Vårdhem, Malmö

RÖD- SPRITEN

måste vara med, när det stuvats in för en längre eller kortare färd.

Skaffa Er ett punkerkök och Ni är ifrån alla bekymmer med bränslen, som medföra os och lukt

HANDSLIPMASKIN

Omg. från lager.
Införda offert!

För 3-fas
växelström.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET

SIVERS & HÄGER

JÖNKÖPING TELEFON 193 30 VÄXEL

Gusums Blixtlås

FABRIKSNEDERLAG

D. G. Rudholm & Co

Tel. 119 07, 144 07

BORÅS

Vad är **PLM** ?

Svar: Det är signum på marknadens förnämsta bleckplåtsförpackningar tillverkade av

P AKTIEBOLAGET
PLÅTMANUFAKTUR

AB Corsettindustri

— BORÅS —

NAMNANROP

A. B. C.-KORSETT

Kontrollmärke
lagligen skyddat

20:e årg.

Nr 2 - febr. 1957

Ansv. utg.: EINAR HILLER

Redaktör: AKE ROOS

Ägare:

De Lungsjukas Riksförbund

REDAKTION:

Kocksgatan 15, Stockholm 4.
Telefon 41 39 99 och 44 40 40.
Postgiron 95 00 11.

Prenumerationspris:
Helår 8 kr, halvår 4:50 kr

Annonspriser:
1/2 sid. 400.—, 1/3 sid. 225.—,
1/4 sid. 125.—, 1/8 sid. 65.—

Småannonser:
58 mm spaltbredd 65 öre mm.
90 mm spaltbredd 90 öre mm.

UR INNEHÅLLET:

SANATORIERNAS ORDNINGSGREGLER	4
HJÄRTMASSAGE RÄDDAR LIV (pressklipp)	5
SOCIAL KONST	6
BARN STYMPAS TILL TIGGARE	8
RYSK FAMILJEPOLITIK	10
HUSKUR MOT TBC	12
UNGDOM PÅ FRITID	14
(bilduppslag)	
PSYKOSOMATISK MEDICIN ..	16
MASKERADEN	18
(novell av Anton Tjechov)	
VARGAVINTER I VEUM	20
(novell av G. Rune Eriks)	
SCHACK	22
KORSORD	23

Mycket återstår än för de lungsjukas organisationer

Lungtuberkulosen har som bekant ändrat karaktär på senare år — både i medicinsk och social bemärkelse. Bl. a. är den nu inte längre livshotande på samma skrämmande sätt som för bara ett par decennier sedan. Detta glädjande faktum är främst en följd av nya behandlingsmetoder, metoder, som fortlöpande förbättras.

Det nya läget på tuberkulosfronten har föranlett sekreteraren i Göteborgs Lungsjukas centralförening, Gunnar Lugnerth, att ställa frågan, om de lungsjukas patient- och konvalescentföreningar fortfarande har existensberättigande. I en artikel i en minnesskrift med anledning av hans förenings 25-årsjubileum skriver han bl. a.:

"Intager sjukdomen en sådan särställning att en organisation av patient- och konvalescentföreningar påfordras? Har den lungsjuke fortfarande svårigheter att kämpa med? Är GLCF motiverad som intresseform? Svaret måste bli ett JA. Ännu har vi som ideell organisation en hel del att arbeta för!"

Jag konstaterar att på akutsjukvårdens område har mycket gjorts och vunnits. Däremot kan man ej påstå att så är fallet vid sjukdomens andra — men likväl mycket viktiga led — nämligen eftervården."

Skribenten bejakar alldeles rikligt sin egen fråga, och detta ja äger giltighet också för de lungsjukas topporganisation, dvs. De Lungsjukas Riksförbund.

Akutsjukvårdens stora framsteg på tuberkulosens område har givit rum åt ett ökat intresse för allt det som ryms i begreppet eftervård: konvalescenthemsvistelse, arbets träning, omskolning m. m. De nu-

varande möjligheterna till konvalescentvård har skapats av de lungsjukas egna organisationer. Även olika samhälleliga organ har tagit viktiga initiativ i fråga om eftervården, men ofantligt mycket återstår här att uträtta. Detta ger under lång tid framåt betydelsefulla uppgifter åt De Lungsjukas Riksförbund och dess lokalorganisationer.

För dagen behövs bl. a. fler arbetsträningsinstitut, möjligheter till mera differentierad omskolning och ytterligare en s. k. arbetsklinik. Naturligtvis är allt detta i första hand kommunala och statliga angelägenheter, men önskemålen understryker, att de lungsjuka behöver en riksomspännande intresseorganisation och att en sådan organisation har mycket att arbeta för.

Lungsjuka, som är hänvisade till socialvården, behöver i en hel del kommuner dessutom stöd av en organisation för att på bästa sätt kunna tillvarata sina legitima intressen. (Många socialvårdstagare torde förresten ha svårt att förstå det myckna och vackra ordandet om våra storslagna sociala förmåner.) Den 1 januari i år efterträddes den gamla fattigvårdslagen av en ny socialhjälpslag, men man vet ännu inte om denna kan kallas tillfredsställande för lungsjuka hjälptagare.

Hemhjälpfrågan är mycket aktuell för De Lungsjukas Riksförbund, och den ventilerades senast i Status förra nummer. Bristen på hemvårdarinnor är nämligen särskilt kännbar för husmödrar, som är konvalescenter efter sanatorievistelse. Familjeberedningen har signalerat positiva reformer, men ännu är inga beslut fattade.

(Forts nästa sida)

Religionsfrihet på sanatorium

Vid några av våra sanatorier förekommer fortfarande obligatoriskt deltagande i vissa religiösa kult-handlingar, såsom t. ex. bordsbön. Det är horribelt, att en "icke troende", som kanske utträtt ur statskyrkan, i realiteten nästan tvingas till en sådan ritual.

För många förefaller problemet antagligen betydelselöst, konstruerat, ja, kanske t. o. m. löjligt. Det kan tyckas så, men påtvingade religiösa riter är verkligen allvarliga samvetssaker för vissa människor.

Religionsfrihet skall givetvis råda även vid våra allmänna sjukhus. Det bör vara ett självklart faktum för styresmännen.

A. R.

På kuratorsfronten bör vårt förbund kämpa vidare för att få fram en kuratorstjänst vid varje tuberkulossjukhus. Ju mera utbyggd socialvården blir, desto mera behövs kuratorerna. Den enskilda hjälpsökaren vet ofta inte vart han skall vända sig — han går vilse i den sociala djungeln.

Den obligatoriska sjukförsäkringen bör även förbättras för de långvarigt sjuka. I första hand kan man kräva, att full sjukpenning skall utgå under hela sjukhjälpstiden, alltså under två år. Det är förresten ett önskemål, som så smått börjat vinna gehör i kanslihuset, men därmed är sjukpenningförsäkringen inte fullgod. Helst skulle man se, att sjukpenning betalades under obegränsad tid, men det torde f. n. vara ett önskemål helt i det blå. Däremot kunde samhällsekonomi säkert orka med att alla tillförsäkrades fri sjukhusvård under obegränsad tid. Som det nu är tvingas många lungsjuka, som "utförsäkrats" från allmän sjuk-kassa, att

Föråldrade ordningsregler saboterar sjukhustrivseln

Olustiga, föråldrade och detaljerade ordningsregler, som verkar onödiga och kanske t. o. m. försvårar anpassningen och trivseln hos en och annan känslig patient, råder vid många sanatorier. Ibland är reglerna t. o. m. rigorösare än vid våra modernare fångvårdsanstalter, vilket förefaller en aning besynnerligt.

En hel del av bestämmelserna om tvång och förbud torde inte kunna försvaras med medicinska motiveringar. Eller vad tycks om följande exempel:

Medan solen behagar lysa över onda och goda tillåts patienterna vid ett visst sanatorium att vistas var som helst i sjukhusparken men "efter solens nedgång endast å de upplysta promenadvägarna". Vad föranleder manne denna inskränkning?

själva bekosta sin sanatorievistelse.

Till vår målsättning hör också att få fram bättre anställningsmöjligheter för f. d. lungsjuka, när det gäller statliga och kommunala tjänster. Beträffande statstjänsterna tillkom i fjol "statens nämnd för partiellt arbetsföra", men det är ännu för tidigt att bedöma dess värde. Även privata arbetsgivare behöver bearbetas med upplysning och propaganda. Det är sant, att många partiellt arbetsföra erhållit goda privatanställningar, men man vet inte hur det går för dem vid en eventuell konjunktursvängning.

Mycket mer skulle kunna sägas om alla de uppgifter, som återstår för De Lungsjukas Riksförbund och dess lokalorganisationer, men det må räcka med ovanstående. De sjukas egna organisationer har fortfarande en viktig mission att fylla. Det nya läget på tuberkulosfronten har inte undanröjt, nej, endast förändrat arbetsuppgifterna.

AKE ROOS

Kan de dunklare parkstigarna förläda till tissel och tassel?

På flera tuberkulossjukhus är allt kortspel förbjudet, alltså inte bara äventyrligt spel om penningar och penningars värde, som det heter. Såväl bridge som svälta räv räknas där till de farliga och förbjudna förströelserna.

På ett sanatorium råder strängt förbud för "meningsutbyten och vredesutbrott". Hur skall egentligen en psykiskt normal människa kunna undgå att någon gång bli arg?

Det är lätt att dra på mun åt allt det här och påstå att det är betydelselösa bagateller i vår förnämliga sanatorievård. Så anser dock inte alla sanatoriepatienter. För människor, som av sjukdom tvingas att leva ett kollektivt anstaltsliv, kan även små irritationsmoment försvåra anpassningen — och därmed kanske också tillfrisknandet.

Många sanatorier bör snarast göra en grundlig översyn av sina ordningsregler och rensa bort alla icke nödvändiga tvång och förbud. Sådana skall endast finnas, när de kan motiveras med medicinska eller därmed sammanhängande skäl. Sjukhusdisciplinen får inte ges något egenvärde.

A. R.

● HJÄRTMASSAGE...

(Forts. fr. sid. 5)

"Grundpension utgår till alla män som är fyllda 67 år och till alla kvinnor som är fyllda 62 år, oavsett inkomst.

Rätt att erhålla full folkpension är beroende av vederbörandes inkomstförhållande. Full folkpension kommer (i Köpenhamn) att utgå årligen med 5.064 Dkr för makar, när båda är pensionsberättigade, och med 3.360 Dkr för ensamstående samt makar, när bara en är pensionsberättigad."

Schacklösning

Lösning till "Dagens schacknöt". Vit drog 1. f3—f4! (statisten började plötsligt spela huvudrollen!) och svart gav upp, ty den vita kungen lyckas stoppa svarts bönder, varefter svart måste dra med kungen och tillåta vits h-bonde att gå i dam. Otroligt men sant!

Hjärtmassage kan rädda livet

Hjärtmassage räddar livet

"Omedelbart igångsättande av hjärtmassage kan rädda livet på patienterna, då hjärtat stannar, förklarade Ben B. Milstein i ett föredrag inför 'Royal College of Surgeons' (London)", meddelar *Spectrum International*. "Då hjärtat stannar inträffar döden på grund av att hjärnan lider brist på syrsatt blod. Återupplivning kan endast lyckas, om man omedelbart sätter igång cirkulationen och lungornas ventilation. Om man utnyttjar den snabba toracotomimetod, som utarbetats av undersökaren och som möjliggör massage av hjärtat inom två minuter, behöver man ej befara, att några neurologiska skador någonsin skall uppstå."

Bentbc och njurtbc

"Njurtuberkulos utgör i 15—30 % av fallen en komplikation, som uppträder i samband med tuberkulos i benstommen, rapporterade Charles H. Lack vid ett symposium, som behandlade tbc i spädbarns- och barnåldern (National Jewish Hospital, Denver, Colorado). De kliniska symtomen av sjukdomen uppträder vanligtvis inte förrän flera år sedan diagnosen bentuberkulos fastställts. Systematiskt företagna undersökningar av urinen jämte marsvinsprov ledde till upptäckten av tbc-baciller i urinen hos patienter utan symtom på njursjukdom och säkerställde diagnosen. Vid diagnosen är ifrågasatt de baciller ofta resistent på grund av tidigare tuberkulosbehandling."

(*Spectrum International*)

Bättre sjukpenning

"Det är ett starkt önskemål", skriver *Stockholms-Tidningen* på ledarplats, "att sjukpenningen skall utgå oförändrad under hela sjukhjälpstiden, alltså även efter de 90 dagarna, och riksförsäkringsanstalten har haft kmt:s uppdrag att utreda konsekvenserna. De ekonomiska är viktigast."

Kostnadsökningen från och med 1958, då reformen tydligen tidigast anses kunna träda i kraft, har räknats ut till 55 mil. kr pr år. För de försäkrade skulle merutgiften kunna hållas nere genom att man i nuvarande säkerhetsmarginaler har en del att ta utav. Överskottet på tilläggs-sjukpenningförsäkringen — i botten ligger en grundsjukpenning på 3 kr — var i fjol efter fondavsättning 47 mil. kr.

Hur kommer de försäkrade att reagera om man kan vara sjukskriven mer än tre månader utan att sjukpenningen försämras? Riksförsäkringsanstalten framhåller att den nuvarande kraftiga sänkningen av sjukpenningen bidragit till en förkortning av sjukskrivningstiderna. Det verkar sannolikt. Men den kan också tvinga folk att börja arbeta för tidigt, vilket även om man ser det krasst ekonomiskt kan vara tvivelaktigt. En uppgång av antalet sjukskrivna efter 90-dagarsperioden får man räkna med. Så farligt bör det emellertid inte bli.

Att sjukpenningen kraftigt minskas efter 90 dagar är en allvarlig nackdel. Den slår ofta, då den sjuke har det värst ekonomiskt, vilket kan bidra till att fördröja tillfrisknandet. Full sjukpenning under hela sjukhjälpstiden är en förbättring, som inte minst läkarna borde uppskatta. Nu händer det nog att man får friskskriva patienter av ekonomiska skäl."

Många socialvårdstagare är psykiskt sjuka

I en artikel i *Svensk Socialvårds Tidning* redogör fattigvårdsdirektör *Helge Dahlström*, Stockholm, för en undersökning av socialvårdsklientelet i Stockholm, vilken utförts av socialläkaren, dr *Gunnar Inghe*. Vi citerar följande:

"Bland de i undersökningen ingående 500 representativt utvalda kroniska understödstagarna förekom sinnessjukdom eller defekttillstånd efter sinnessjukdom hos 5—6 %, svåra demenser efter ålderssjukdomar i hjärnan hos ca 7 % av de undersökta, demenser efter andra organiska hjärnsjukdomar, som t.ex. paralytisk générale, skallskador, hjärntumörer m.m., hos över 5 %. Sammanlagt led ca 19 % eller nära 1/5 av de undersökta av pågående eller defektläkt sinnessjukdom eller följdillstånd efter organiska hjärnförändringar av olika slag. Bland de undersökta befanns vidare 4—5 % lida av avancerad alcoholismus chronicus med demens. Ca 12 % var efterblivna (intelligenskvot understigande 0,75). Sådana nämnda sjukdomar, defekttillstånd och utvecklingsrubbingar förekom således hos över 1/3 av de undersökta."

Av de övriga företedde ca 30 % utpräglade nervösa tillstånd eller sådana individualpsykologiska avvikelser, som man brukar benämna psykopati, och som försvarade deras anpassning i tillvaron inte minst på arbetsmarknaden. Endast ca 27 % kunde betecknas som jämförelsevis normala i psykiskt avseende, även om det också bland dessa fanns en del individer med lättare nervösa rubbingar, intellektuella brister, minskad psykisk vitalitet till följd av ålder m.m.

Detta innebär, att över 2/3 av de undersökta i psykiskt avseende visat så pass framträdande sjukdomssymptom, att det haft betydelse för arbetsförmågan och anpassningen till samhället.

Klientelet inställning till de socialvårdande organen och deras hjälpåtgärder har också sitt alldeles speciella intresse i detta sammanhang. Alla åtgärder för att förbättra kontakten och samförståndet mellan de hjälpsökande människorna och samhällsorganen måste ju innebära att arbetet effektiviseras till gagn för båda parter.

Omkring 1/3 är fullt nöjda. Men nära hälften har framfört konkreta anmärkningar av mycket skiftande karaktär. Vanligt är att man tycker att understöden är för låga och drastiska exempel härpå ges. Andra bekymmer gäller avdragen vid varje liten arbetsinkomst. Den noggranna behovsprövningen, bristande diskretion m.m.

Över hälften av männen och 2/3 av kvinnorna anser dock att personalen är vänlig, hjälpsam och tillmötesgående. Ca 18 % är däremot starkt kritiskt inställda varvid kritiken vanligtvis gäller bemötandet. Man blir 'barskt' och 'snorkigt' bemött, 'det går inte att tala med dem', 'de är nedlåtande', 'vaktmästarna frågar ut dem offentligt', i kassan är man 'nonchalant' osv."

Dansk folkpension

"Danska folketinget antog den 26 september 1956 en lag om ändring av 'Lov om folkeforsikring', varigenom allmän folkpension införs i Danmark från den 1 april 1957", rapporterar *Sociala Meddelanden*.

(Forts. sid. 4)

UR PRESSEN

Är social konst nödvändig?

Litteraturens nödvändighet har troligen varit ett kärt diskussionsämne ända sedan de första runstenarna ristades. Redan den vise Salomo fann sig på sin tid föranlåten att klaga över att ingen ände fanns på det myckna bokskrivandet och dessutom framhöll han att mycket studerande gör kroppen trött. Litteraturens nödvändighet är ett axiom och ett sådant tarvar som bekant ingen bevisning. Med en lätt travesti på filosofen Cartesius kan man säga att den finns och därför har den existensberättigande.

Sedan uppstår diskussionen om vilken slags litteratur som finns och vilken det är som bör finnas. Broder Pethrus uti Filadelfia och många med honom anser att böcker som inte har en direkt moralisk tendens, dvs. sådana som undviker biologiska fakta och talar om att det i alla fall är bäst att vara frälst, saknar existensberättigande. På radikal-socialt håll anser man att böcker som inte har en social eller politisk tendens saknar existensberättigande. Bästa sättet att bemöta båda parterna är att tillgripa ett citat från en någorlunda erkänd auktoritet och jag väljer i det här fallet Artur Lundkvist. I skriften "Dikten, dikteren och samhället", utkommen på Bonniers 1935, skriver han: "Liksom dikten fått kämpa för sin integritet gentemot försöken att göra den till instrument för den politiska propagandan måste den nu kämpa mot försöken att ställa den i tjänst hos vissa moraliska strävanden." Dessa ord gäller lika mycket idag som de gjorde då. Den verkliga diktens kännetecken är dess sanning, och därmed menas icke en yttre, allmän sanning utan en personlig eller kanske överpersonlig sanning. Diktens moral kan inte bestå i annat än denna dess inre sanning.

Litteraturen ska anknyta till vår lyttre vardagsverklighet som vi ser och upplever den, annars fyller den ingen som helst uppgift i våra liv. Samma fordringar ställer vi på bildkonsten. Bör dikten och konsten

Den "sociala" författaren Ivar Lo-Johansson och målaren Albin Amelin, känd för sin "sociala realism". Båda herrarna omnämnes i artikeln.

ha någon social uppgift, och i så fall av vilket slag och varför, är frågor som vi ställer oss. En roman, novell eller dikt, som handlar om ett vägbygge eller en avtalsuppgörelse, och en tavla eller skulptur, som behandlar samma ämne, är naturligtvis på sitt sätt uppbygglig för den som sysslar med dessa saker och upplysande för den som inte gör det. Vi tycker att vi har det besvärligt på jobbet och vill kanske gärna meddela detta till vår omgivning, men vi finner inte de rätta uttrycken för vår klagan. Dikten ger oss orden, den kan förklara, den kan anklaga, den hjälper oss att acceptera och den kan frigöra.

Med bildkonsten förhåller det sig på samma sätt. Kom hit och se, så här ser det ut i grustaget, i fabriken, verkstan eller sågverket, se så vackert fanorna fladdrar på första maj, se så många och mäktiga vi är, se på beslutsamheten i våra ansikten. Här är orden och bilderna om vår fattigdom, vår kamp och vårt slit. Jag visste inte att livet var ett helvete. Jag visste inte att livet är rikt. Jag vet det nu, sedan jag läst den boken, sedan jag sett den tavlan.

Ingen vill väl påstå att Internationalskolan är vacker som dikt betraktad, eller att musiken i jämförelse med ett verk av Bach är mycket att hurra för, men ingen kan förneka att den sången kommit att betyda mera för massor av människor än mycken skön dikt och musik. Många, för att inte säga de flesta i vårt land har antagligen större glädje och uppbyggelse av att höra Snoddas sjunga sitt Haderian än av att höra Erik Lindegren läsa sina egna dikter, men ingen vill väl fördenskull påstå att Haderian är ett större konstverk än någon av Lindegrens dikter.

Kyrkan ansåg och anser väl fortfarande att konsten har sitt berättigande i den mån den tolkar Guds härlighet, kärlek och allmakt, som det så vackert heter, men att den därutöver är av ondo. Konungar och stormän har genom historien tagit konsten i sin tjänst för att den skulde för samtiden och framtiden vittna om deras rikedom, storhet, makt, glans och ära. Ofta har tiden lurat dem och konstverket har mera kommit att åskådliggöra konstnärens storhet än uppdragsgivarens.

De moderna diktaturena har tagit konsten i sin tjänst som propagandamedel, och om den kunnat vara följsam i detta avseende har den blivit accepterad, annars inte.

KULTURELLT

Social realism kallas den officiellt erkända konstriktningen i Sovjet, men om alla dessa leende porträtt av de ledande ryska kamraterna och glada arbetare, i full färd med att fylla produktionskvoten, har med realism att göra, måste jag helt ha missuppfattat innebörden av detta ord. Ett likadant intryck har jag av sovjetlitteraturen. Detta innebär inte att jag tror att sovjetrysk konst nödvändigtvis måste vara dålig, därför att den tjänar de maktthavandes intressen, men jag tror inte att den är socialt eller på annat sätt realistisk. Social-romantiker skulle jag vilja kalla utövarna för.

Här i landet har vi gott om författare och målare med miljöbestämd anknytning till arbetarklassen och arbetarrörelsen, som konstnärligt gestaltar sociala problemställningar. Folkhemmet är ingen lämplig jordmån för indignationslitteratur och kampsånger. Inget arbetarblad har på länge flutit ut i dekorativa fläckar på våra gatstenar, och våra röda fanor slokar alltför mycket för att vara inspiration åt målare. Arbetarens problem är inte längre enbart ett socialt problem, det är även ett psykologiskt, och ju mer de sociala problemen blivit undanskuffade, dess mer har tyngdpunkten kommit att ligga på det psykologiska.

Det är inte längre någon större erfarenhetsmässig skillnad mellan grovarbetare Jönsson, grosshandlare Persson och tjänsteman Eriksson. De tycker att skatterna är dryga, de har i stort sett lika lång semester, gör lika långa resor och äger kanske både villa och bil. De har problem i äktenskapet, på arbetsplatsen eller med omgivningen, till det yttre eller med djupare sett är de kanske olika men djupare sett är de kanske av samma art.

Oavsett social ställning upplever den ensamma människan, den av Gud övergivna eller den som har övergivit sin Gud, sin ensamhet, sin inre otrygghet, sin vanmakt inför naturmakterna, inför den yttre fattigdomen, eller kanske hellre inför den inre fattigdomen, inför människan. Människan är som bekant människans värsta fiende, innerst inne är vi alltid ensamma, och denna ensamhet är obotlig. I detta läge tolkar den nutida författaren hennes situation, och då framstår hon som den obotligt sjuke, som inte har telefon så att hon kan ringa efter en doktor, som inte kan läggas på ma-

gen, ryggen eller på sidorna, som inte kan ställas på huvudet eller på fötterna (Vennberg). Det är den människan som fungerar som syndfull skapelse hos Fridell och som amanuens med bredrandig konfektionsrygg och utredande handrörelser hos Birger Norman. Den människan träffar vi på i Birger Vikströms Stenliden "där det borde vara i lag förbjudet att bosätta sig" men ändå är hennes situation i denna by varken hopplösare eller hoppfullare än den framstår i Gustaf Rune Eriks Stockholm.

Vi har alltför många dryga, självsäkra och uppblåsta individer här i världen, och det skadar sannerligen inte om de möter något som rubbar dem en smula. Om vi ska komma fram till ett samhällssystem, "där människan är människan en vän och hjälpare" lönar det sig nog inte bara med att förändra den yttre bilden, vi måste också försöka att komma åt den inre, och detta är svårare. Kan konsten bidra till detta så fyller den en stor uppgift. En ödmjuk inställning till livet och tingen är inte liktydig med en slapp viljelöshet, och en inre osäkerhet kan ibland vara vägen till gemenskap med andra människor.

För att återvända till problemet social och asocial konst, så betraktar jag (Bo Setterlind må förlåta mig) all konst som i djupare mening social, eller ska jag kanske inlåta mig på en ordlek och kalla all konst för socialparadoxal. Konsten har strängt taget ingen som helst uppgift och ändå har den en uppgift, häri ligger både det sociala och det paradoxala. Vilken uppgift fyller mönstret och färgen på våra kläder? Blir de varmare av det? Stärker en röd kostym vår samhörighetskänsla med arbetarklassen och en blågul vår samhörighet med nationen? Knappast. Ändå förekommer en massa mönster och färger. Ingen begär att vi ska samordna färgerna på våra kläder, möbeltyger och gardiner till något begripligt, till landskap eller till porträtt. Konstens uppgift är att vara skön, säger någon. Varför inte, men jag är inte ens säker på att detta är riktigt. Konst är liv, och liv är inte alltid skönt. Ivar Lo-Johanssons böcker om statarproblemet var från början sociala manifest. När problemet är löst blir de historiska dokument, men de är något mer också, och det är svårare att definiera: de är konst-

verk. Är Amelins arbetare mer eller mindre konstverk än Pierre Olofssons cirklar, och vilken av konstnärerna är mera social i sin konst? Amelin, ropar kanske de flesta, men jag är inte säker på den saken. Båda hjälper oss att uthärda och att leva vidare, båda förändrar något i vår tillvaro, båda framkallar någon form av affekt. Det som avgör graden av det sociala i deras verk är hur mycket de förändrar oss, och sådant är alltid svårt att mäta.

Erik Nyhlén

● HUSKUREN

(Forts. fr. sid. 13)

den tid man undergår kuren och får under inga omständigheter samtidigt bruka rusdrycker, vilket skulle kunna spolia den välgörande effekten. Ihärdighet vid begagnandet är av nöden.

Utom intagning av medlet använder man det också till att smörja in sjuka delar med. Vid vansinne rekommenderar författaren den sjuke att gnida in hjernan (!) med medikamentet tvenne gånger om dagen samt ta in det en timme före frukosten.

Lungot behandlas dels med in-gnidningar, dels med intagning av två till fyra matskedar om dagen. Självfallet anföras rader av underbara botanden i Wallances skrift. Det anmärkningsvärda är den utomordentliga snabbhet med vilken tillfrisknandet skett. Folk som varit så illa förlamade att de endast kunnat dras omkring av hundar, har efter någon vecka varit helt återställda. Lungsjuka har tillfrisknat på några dagar, sedan de övergivits av sina läkare. osv.

Wallance är bitter på läkarna, som ofta avråder patienterna att bruka medlet, medan de däremot som stimulus kan rekommendera sötat brännvin. Detta trots att Lee i sina verk påpekat att brännvin och salt äger inte endast medicinskt utan också moraliskt företräde framför brännvin och socker, eftersom det i motsats till den senare blandningen icke kan bli vanebildande och väcka begär efter brännvin. Själv dricker Lee enbart vatten utom vid sjukdomstillstånd, då han kurerar sig med sin underbara blandning. Han anför också avskräckande exempel på rikt folk, som låtit sköta ihjäl sig av läkare, medan fattigt folk, som

(Forts. sid. 9)

Spädbarn stympas till tiggare

Det är otäckt att säga, men överallt i Indien krälar sjukdomen. Det är varken pittoreskt eller romantiskt, trots ormtjusare och annat gyckel, det är — tyvärr — den nakna sanningen. Mera naken än den skulle kunna bli i den mest ambitiösa artikelskrivares fantasi. Lidandet är så blottat och öppet, att man känner sig skamsen, och de få kläder man har på sig i värmen känns tyngre, än de trasor, som hänger kvar på människorna runt omkring.

Det är en vandring i de uppsträckta händernas parad. Vi är i tjuvarnas och tiggarnas land. Det är en allé av uppsträckta armar, en allé kantad av människor i alla åldrar, men allt för många är barn, och allt för många är krymplingar, som ram-sar upp sitt behov av pengar och visar fram sin oförmåga att ta sig fram genom de smutsiga gatorna.

Av de så kallade outvecklade länderna är Indien utan tvekan landet, där hjälpverksamhet och reformationer möter de största svårigheterna. Bombay och de andra stora städerna bär förstås prägel av den nya tiden i form av moderna kvarter och liknande, men Bombay är inte Indien — lika litet som Paris är Frankrike.

372 milj. invånare

Man säger att Indien är en värld på kryckor, och det ligger mycket i det. Vart man än vänder sig tycker man sig se krymplingar och sju-

PALLE HAGMAN

skriver om nöden och sjukdomarna i Indien, där föräldrar fortfarande stympar nyfödda barn för att göra dem lämpliga till tiggare. Trots att 75 miljoner indier redan vaccinerats eller behandlats mot malaria, dör årligen ca två miljoner i enbart denna sjukdom. Ett 50-tal dispensärer, som arbetar efter skandinaviskt mönster, kämpar en hård kamp mot tuberkulosen. På senare år har flera laboratorier skapats för att granska näringsvärdet i den oftast otillräckliga föda, som står indierna till buds.

ka människor. Gatorna är kantade av kroppar i groteska ställningar, som vittnar om oförmåga att ta sig fram på normalt sätt, och alla mular eller skriker de fram sina tiggarramsor och böner. Barnen dominerar, och man får belägg för att det man trodde var skrönor och geografiska sagor, verkligen är sanning.

Det finns en yrkeskår i Indien som heter "tiggare" och till den uppläres man inte, man stympas till den. Det finns fortfarande människor i Indien, hur otrevligt det än låter, som vanställer sina nyfödda barns lemmar, gör dem till krymplingar för att de, så fort de kan tala förståeligt, skall kunna skickas ut på gatan och med sin ynklighet hjälpa till med familjens försörjning.

Man kan utan överdrift säga, att mera än hälften av Indiens befolkning försörjer sig mer eller mindre genom tiggeri.

Med en folkmängd på 372 miljoner är Indien, näst efter Kina, världens mest befolkade land. Men det är också något annat — det är sjukdomarnas land. Det är inte alla krymplingar som fått sina defekter genom föräldrarnas handgripliga medverkan — mycket får skyllas på sjukdomarna. Det är inte möjligt att räkna upp vilka och hur många sjukdomar, som förpestar indiernas liv, men kolera, malaria, cancer, tyfus, spetälska och syfilis hör till de mest grasserande. Enbart i malaria dör i genomsnitt 2.000.000 människor varje år, en skrämmande stor siffra i förhållande till andra länder, där samma sjukdom finns.

Ganges "dödsbringande" flod

Den heliga floden Ganges kallas den "livgivande", men den är i stället den "dödsbringande". I dess otroligt smutsiga, lergrå vatten, där krokodiler och andra odjur håller till, och där döda kroppar och kadaver kastas, frodas sjukdomarnas smittobärare — flugorna och myggorna. Långsamt ringlar Ganges genom landet och för bakterier och smitta med sig utan att det går att hejda. Därmed menas förstås inte att man lugnt sitter med händerna knäppta och ser eländet växa. Men lika omöjligt, som det är att uppräknat sjukdomarna, är det att berätta om alla de förbättringar inom hälsovården som kommit till i Indien de senaste åren. Men det är en kamp inte endast mot sjukdomen utan också mot slöheten och likgiltigheten hos befolkningen. Det är därför huvudsakligen de utländska hjälporganisationerna i Indien har att tacka för de förbättringar som skett.

Intill slutet av 1955 har 75.000.000 människor vaccinerats eller behandlats mot malaria genom Unescos försorg. I de största städerna går arbetet ganska bra, men i beaktande av att mera än 8/10 av befolkningen lever utanför städerna, är det endast en ringa del som ännu effektivt kan hjälpas. Rullande dispensärer och kliniker kör ideligen genom landet och där det är tätast befolkat upprättas hjälpstationer.

En flicka vaccineras mot tuberkulos. Det är UNICEF, som står bakom denna verksamhet

Röntgenfotografering ingår som vanligt i dispensärernas massundersökningar. Till höger en indisk bonde på sin åker. Fortfarande använder man sådana primitiva plogar, som bilden visar.

Man räknar med att genomsnittsinkomsten per person ligger på ca 325 sv. kronor per år. Av detta framgår, att näringsproblemet måste vara en mycket viktig faktor i sjukdomsbekämpandet. Därför har man på flera håll öppnat laboratorier för granskning av näringsvärdet i den föda som konsumeras i de olika delarna av landet. Sådana är just färdigställda i Hyderabad och Poona och har sedan någon tid fungerat med framgång i Delhi och Bombay.

Än så länge är tuberkulosundersökningen frivillig, och förstås kostnadsfri, men man hoppas snart kunna göra den obligatorisk. Tuberkulosarbetet är helt upplagt efter skandinaviskt mönster och skötes till stor del av WHO och UNICEF. Man disponerar över ett 50-tal dispensärer, och räknar med att cirka 800.000 människor blir undersökta och behandlade varje månad.

Flera stora sjukhus har kunnat etableras, huvudsakligen med hjälp utifrån. Men också regeringen och flera av landets förmögna invånare har insett att den hjälp, som är nödvändig, också måste komma inifrån.

Det vackraste kapitlet...

Och krymplingar och barn — hur går det för dem? Jo, utöver det

upplysningsarbete, som bedrivs bland de blivande mödrarna, så är det en ensam kvinna med en förlamad dotter, som har skrivit det vackraste kapitlet i Indiens socialmedicinska historia.

Då Fathema Ismael år 1944 såg hur livet skulle forma sig för hennes dotter, öppnade hon sitt hem för andra barn, som också drabbats av samma öde, och började med de små medel hon hade försöka få dessa handikappade att acceptera sina öden och på så sätt få ut det bästa

möjliga av livet. Den lilla början resulterade i det som i dag kallas "The Bombay Society for the Rehabilitation of Crippled Children". Detta nya ortopediska sjukhus har redan givit mer än 7.000 barn en ny och ljusare syn på tillvaron.

Indien är som sagt ett land på kryckor, men man får hoppas och önska, att den nya generationens barn får kasta kryckorna och springa ut i solen med sina bollar och leka ett friskt och sunt "Kabadi".

● HUSKUREN

(Forts. fr. sid. 7)

inte haft råd att anlita läkarhjälp, i stället fått åtnjuta hans medicin med snabbt tillfrisknande som följd.

Det lilla häftet om "Bränvin och Salt" är en både grotesk och fränstötande läsning. Det grova skojet, det fräcka geschäftet i sjukdomars botande, maskerat med flottiga fraser om välgörenhet och oegennyttia och inlindat i falsk fromhet och gudliga vändningar, har bedragit endast alltför många. Där om vittnar bland annat den höga upplagesiffran och den ända in i dessa dagar kvarlevande folktron på medlet.

Förklaringen är enkel nog. Läkarvetenskapen famlade vid den tid det gäller alltför ofta i blindo och hade

många gånger just inte annat än några tröstens fraser att komma med till de sjuka, medan kvacksalvarna utlovade snabb och säker bot mot vilken sjukdom det vara månne.

Vad lungsoten beträffar, så hade man ännu år 1878 rätt dunkla föreställningar om dess orsaker och botbarhet. För de flesta läkare gällde alltså den gamla läkarbokens bittra ord: Kan inte läkas, kan inte botas. År 1880 publicerade den franske professorn B. Ball sina föreläsningar över de mentala sjukdomarna, i vilka han hävdade ett samband mellan själssjukdom och tuberkulos. Han slutar med att rekommendera sina medicinstuderande vissa läkemedel mot tuberkulos "utan att göra sig

(Forts. sid. 17)

Abort av revolutionär orsak

Om Rysslands familjepolitik

Den gångna hösten publicerades i ryska pressen en förordning, under-tecknad av regeringen, LO och par-tiledningen, vari bl. a. annonserades om att "straffskatten" på ungarlar och fåbarnsfamiljer fr. o. m. den 1 januari 1957 skulle upphävas.

Det låter för den lyhörde som preludierna till nya äktenskapslagar igen i det väldiga riket. Flera tec-ken därpå skall redovisas längre fram i artikeln. Låt oss emellertid dessförinnan rekapitulera händelse-utvecklingen på detta område. En dylik återblick kan ge en uppfattning om hur de mänskliga samlev-nadsformerna utformas i enlighet med statsnyttans intentioner, och detta ingalunda enbart i Sovjet.

En politisk och ekonomisk om-välvning är alltid en betydligt kortare procedur än den generations-krävande "omgestaltningen" av folks tankevärld och beteendemön-ster. (I 40 år har ryska pressen skällt kapitalister för banditer, vilket dock ingalunda på alla håll utrotat folks nedärvda ambitioner att leva gott, helst genom arbetsfri inkomst. Tid-skriften "Ogonjok" relaterar t. ex. i nr 37 ett rättsfall, där huvudrollen spelades av en kolchosagronom, som tjänat miljoner på jobberi i statsob-ligationer.)

Abort vägrades aldrig

Efter revolutionen 1917 fanns det första året ingen tid för sådana sub-tila förhållanden som äktenskaps-moral. Ingen lär för övrigt ha haft någon klar tanke om hur de äkten-skapliga förhållandena borde gestal-tas. Men ett visste man, allt det gamla var felaktigt. Var och en fick alltså i detta avseende leva på sin facon, huvudsaken att den så myc-ket som möjligt kontrasterade med den tsarryska...

Resultatet blev en den s. k. fria kärlekens högkonjunktur av aldrig tillförne skådade mått. Fria aborter instiftades på "revolutionära indi-kationer" — vilka praktiskt taget omfattade allt och i varje fall aldrig vägrades. Jag sällskapade i slutet av 20-talet med en flicka som påstod sig ha undergått 10 aborter. Äkten-

SÖREN HELLSTRÖM

redogör för familjepolitiken i Sovjet, som pendlat mellan olika ytterligheter. I 20-talets Ryssland hade den fria kärleken högkonjunktur. Aborter bevil-jades på "revolutionära indika-tioner" och skilsmässor ordna-des snabbt för 75 kopek. Sedan kom Stalins tvära omkastning på 30-talet, som bl. a. medförde straffskatt på ogifta och så gott som omöjliggjorde skilsmässor. Barnafödandet premierades och man utnämnde "hjaltemödrar". Nu har en ny omsvängning sig-nalerats och straffskatten på ungarlar och fåbarnsfamiljer har slopats fr. o. m. den 1 ja-nuari i år.

skap ingicks på stunden, pris 75 ko-pek. Skilsmässa likaså — för samma facila pris.

Denna samlevnadsnorm, som i ra-dikala kretsar världen runt förskaf-fade Sovjet stora sympatier; "socia-lismens fria moral", vilken fastmer kunde betecknas som lössläpphet, fick emellertid en drastisk ände i mitten av 30-talet. Den äktenskaps-balk som "lille far" Stalin presente-

Aktuellt

rade år 1936 kom en hel värld att kippa efter andan. Vad ingen kunde undgå att se var dock att den syftade till barn, barn och åter barn i mas-sor. Slut med den "fria kärleken"! Utövere av sådan må hädanefter be-traktas som "asociala element"!

"Lille far" hade sålunda satt sig före, att ryssar, ukrainare, vitrys-sar... skulle föröka sig och upp-fylla jorden, enkannerligen det folk-fattiga, mineral-, skog- och jordare-rika Sibirien. Därmed basta! Före denna tidpunkt hade man inte haft industriella, ekonomiska och tek-niska förutsättningar att ta sig an den enorma uppgiften att rationellt exploatera de sibiriska vidderna. Nu

kunde man ge sig på dem, och där-med var också "den fria kärlekens" saga all.

Hjaltemoder I och II

De nya äktenskapslagarna utdöm-des bittert i ovannämnda radikal-kretsar som "reaktionära" — och i de flesta avseenden ej utan rätt.

De gjorde sovjetäktenskapet till en statlig plikt, skulle man kunna säga. En sakrosant begivenhet som det vore asocialt att undandra sig eller upplösa. I enlighet med lagens innersta syfte — barnalstringen — räckte det dock ingalunda att ingå äktenskap, man måste även skaffa legala barn till världen — ju flera desto bättre och *hedersammare*. Detta markerades krasst av den ovan nämnda, på avskrivning stad-da "strafflagen" mot ungarlar och familjer med bara ett eller två barn. De får sålunda betala betydligt hög-re skatt än barnrika familjer, vilka f. ö. av dessa medel premierats å det rikligaste.

Man instiftade nämligen två nya hederstitlar: hjaltemoder I och hjäl-temoder II. Förutom att dessa me-daljerades och figurerade i både orts- och remarkablare fall även i rikspressen, så uppbar de rikligt tilltagna barnbidrag, som starkt öka-de för varje nytillkommet barn. En hjaltemoder II kunde betrakta sig välförsörjd med sitt 11:e barn.

Straffarbete för homosex

Denna merkantilisering av barn-alstringen var naturligtvis i och för sig redan en starkt stimulerande faktor. Men den ansågs ingalunda tillräcklig. Skilsmässor försvårades i högsta grad och aborter blev prak-tiskt taget förbjudna, tillåtna enbart på medicinska indikationer. För att överhuvud taget få ett — och endast av båda parter begärt — skilsmäs-so-krav att tas upp, krävdes ekono-miska depositioner som det inga-lunda var allom givet att åstadkom-ma. Om detta dock lyckades så handlades frågan först i en "med-lingsskivallrar om dess uppgift och som endast i nödfall lät frågan gå vidare

till den domstol, som ensam kunde bevilja en skilsmässa. Till saken hör, att en skilsmäsoansökande närmast blev betraktad som en skum, socialt ansvarslös figur. Än mer hölls fadern till utomäktenskapliga barn efter och fick betala barnbidrag, fullt motsvarande kostnaderna för barnets omkostnader.

En tämligen makaber lagparagraf var den, enligt vilken homosexualitet kunde bestraffas med upp till fem års straffarbete. Folkhumorn tar ju sig ofta ganska drastiska uttrycksmedel och efter de nya äkten-skapslagarna började följande anekdot florera:

För att så snabbt som möjligt få lagarna bekantgjorda i det vidsträckta riket telefonerades de också in till de avlägsna byarna i världens utkantsrepubliker. Hände sig så att den 17-åriga telefonisten fick motta ett koncentrat av lagen, som hon hade att anslå på byns anslagstavla. Kommen till en passus om att könsumgänge "man och man emellan" var belagt med straffarbete upp till fem år tog sig den oskyldiga flickan en funderare: "Man och man emellan! Det är ju omöjligt!" Varpå det på anslagstavlan kom att lyda "könsumgänge mellan man och kvinna" etc. På kort tid var hela den vuxna befolkningen samlad framför den drakoniska ukasen och knorret var enstämmigt. Partikommittén höll nu extraordinarie sammanträde och resultatet därav kom prompt till synes i ett nytt anslag, bredvid det första, vari det hette: "Tiden är bister och när som helst kan den imperialistiska inringningen explodera i ett anfall på vårt land. Alla krafter må därför koncentreras på femårsplanens genomförande och därför har regeringen beslutat" etc.

Folk struntar i lagen

Den tvära omkastningen var sannolikt mäktigt impopulär på sina håll. Och nu är, med till sannolikhet gränsande visshet, en ny vändning i faggorna. Den signalerades av det inledningsvis anförda beskedet om att "straffskatten" på ungarlar och fåbarnsfamiljer lutar mot sitt fall, men även av en rad insändare och artiklar i pressen. Det bör påpekas att den ryska "samokritikan" — dvs. de kritiska insändarspalterna ingalunda är någon tummelplats för "vän av rättvisa" och den evige kverulantens "ned mä allting och opp mä mej". Insändarna rör sig nästan uteslutande om missförhållanden,

som parti och regering själva avser att söka få bukt med och är ofta inspirerade uppifrån för att sålunda ge ett brett folkligt opinionsunderlag för planerade aktioner.

Den sovjetiska författarföreningens organ, "Literaturnaja Gazeta", offentliggjorde härförleden en tiospaltig understreckare, vari en rad prominenta jurister tog till orda i ämnet. De många exempel som anföres "lässt tief blicken", som tysken säger. Det framgår med all önskvärd tydlighet, att en av orsakerna till att en omprövning av äkten-skapsbalken är i faggorna helt enkelt är den, att folk allt oftare struntar i att följa den.

I dag en, i morgon en annan...

Tidningen relaterar ett, förmodligen ganska typiskt skilsmässosfall. Sergej förälskar sig i Lisa, som är kär i Boris. Boris följer en expedition till Östern och blir borta. Lisa gifter sig då med Sergej och de får med tiden ett barn. Men så kommer Boris tillbaka och Lisas kärlek flammar upp igen. Hon och Sergej kommer överens om att söka skilsmässa. De hamnar så småningom inför "medlingsdetaljen". Men där vinner de ingen förståelse. På Sergejs besked om att de båda absolut vill skiljas och inte längre förmår leva samman blir svaret: "Det betyder ingenting. Vi finner inga skäl för skilsmässan. Kärleken är sån att man i dag älskar en, i morgon en annan. Det kan inte en domstol räkna med. Huvudsaken är att familjen hålls ihop!"

Sergej brusade upp. Men ingen appell fanns. Resultatet blev att Lisa, Boris och barnet reste från stan, Sergej uteslöts ur ungdomsförbundet och fick avsked från sitt arbete. Skilsmässodomstolen tog visserligen upp detta fall, men även den förvägrade parterna skilsmässa.

Detta är illa, menar tidningen: en lag som tydligen inte har full täckning i folkmedvetandet och vars tillämpning saklöst nonchaleras undergräver naturligtvis lagrespekten över huvud taget och där har, skulle man kunna säga, uppstått en "rättsröterisk" — på grund av en strikt tillämpning av lagparagraferna.

Lever "på stockholmska"

Pjotr F. Nosjtjenko, president i Ukrainas högsta domstol, anlägger följande syn på saken, särskilt understrykande att detta är "min personliga uppfattning":

"Jo, de dömande organen, utrustade med befogenhet att avgöra tusentals makars öde, är helt berövade möjligheten att beakta parternas kärlek eller hat, det senare kan också förekomma hos sådana som söker skilsmässa. Min mening är den, att dylikt är föga ägnat att befästa familjen utan oftast leder till svåra tragedier: man och hustru lider, liksom barn födda utom äkten-skapet... Det är faktiskt mycket sällsynt att äkta makar, efter domstolsbeslut verkligen blir förlikta... I regel lever de juridiskt 'förlikta' parterna ej mer tillsammans... Den nuvarande lagstiftningen är i behov av en grundlig omprövning."

Enligt ett flertal andra juristers uttalanden famgår, att domstolsutslagen — förvägrande begärd skilsmässa — blivit slag i luften. Parterna lever ändå inte tillsammans utan gifter sig med andra partners, som vi säger "på stockholmska". En undersökning i några bondbyar, där skilsmäsoansökningar dock är sällsynta jämfört med i tätorterna, visar att tiotals äkta makar i vetskap om svårigheterna att erhålla skilsmässa, utan att meddela någon som helst myndighet skilts åt och bildat nya äktenskap utan att heller meddela detta. Och bybefolkningen har tydligen funnit det helt i sin ordning... Barn blir ju till ändå, och eftersom "sammanboende" juridiskt icke erkännes som äktenkapliga parter, så blir barnen registrerade som barn utom äkten-skapet, därest föräldrarna över huvud taget gitter anmäla födseln...

Så låter det alltså från höga jurister i en inflytelserik huvudstads-tidning. Mer bevis höves oss ej, för att kunna förutskicka att "lille far", eller "gamle vargen", sannolikt under första halvåret 1957 kommer att bli desavuerad även på detta område. Hans bryska dekreterande om människornas kärleksliv har lidit kapitalt bankrutt. I själva verket kunde det upprätthållas endast under den järnhårda regim han tillämpade.

● VARGAVINTER...

(Forts. fr. sid. 21)

hörs de båda gamlingarnas vitala vädjande till alla makter i såväl himmel som underjord om rättvisa.

Vargavintern i Veum är tilländalupen. Den kan sägas ha gått till historien, av vilken man ju som bekant alltid lär ha nånting att lära.

Ill.: Gösta Kriland

Huskuren "Brännvin och Salt"

Mer än en gång mötte jag bland mina kamrater på sanatoriet personer, som var bergfast övertygade om den välgörande verkan av salt upplöst i brännvin. En av dem uppträdde som kringvandrande profet för medikamentet i fråga och bjöd frikostigt omkring det på salarna. Vi döpte honom till "Brännvin och salt", och det namnet bär han fortfarande, när han någon gång kommer på tal i vänners lag. På hans enträgna inrådan provade jag själv läkemedlet, som jag dock, i motsats till förespråkaren, fann mycket obehagligt att intaga. Den serverade normaldosen var också mycket respektgivande, ett halvt till ett dricksglas, alltefter vana och fallenhet. Det var ju inte precis någon homeopatisk dos, och det var väl inte heller avsett att vara det. På mig blev effekten ett lätt illamående och jag avböjde bestämt att fortsätta kuren till stor förargelse för privatläkaren i fråga, som förklarade att jag i så fall fick skylla mig själv, varpå han med hänsyn till mitt eländiga tillstånd ställde prognosen "mala pessima", om jag verkligen envisades att överlåta vården åt okunniga och slentrianmässiga läkare, trots att det fanns ett så ypperligt medel som "Brännvin och Salt". Själv levde han som han lärde, och när överläkaren föreslog honom att antingen underkasta sig en revbensoperation eller också att resa hem och lämna rum för någon av de patienter på sanatoriets väntelista, som bättre behövde hans plats, så begärde han omedelbart

med höguret huvud resdag för att fortsätta sitt medicinerande i hemmets trygga vrå.

Han var som sagt inte den ende, som hyste stark tro på den välgörande verkan av Brännvin och Salt mot lungdot. Det gick åtskilliga historier om medlets makalösa effekt i de mest utsiktslösa fall. Och jag undrade mer än en gång, hur och när kuren uppstått.

Gav bort 60 gallons brännvin

För någon tid sedan fann jag en slump, vad som kanske är lösningen till gåtan. Det var ett litet gulnat häfte, stort som en 25-öres almanacka och till samma pris. Den långa titeln var: "Brännvin och Salt, Ett läkemedel emot Gikt, Rheumatism, Andtappa, Lungdot och andra krämpor uppfunnet av William Lee,

SVEN VALLMARK

kåserar här om den gamla huskuren "Brännvin och Salt", som påstods bota bl. a. tuberkulos. En engelskfödd godsägare, som svårt plågades av "musquitstyg", uppfann mirakelmedicinen efter en "gudomlig ingivelse" på 1830-talet. Det dröjde sedan inte så länge förrän brännvin och salt blev ett universalmedel, som rekommenderades vid så gott som alla krämpor, bl. a. kräfta, skabb, skörbjugg och vansinne. Vid den sistnämnda sjukdomen skulle den sjukes hjärna gnidas in med medikamentet.

Esq." Det var en översättning från engelskan, tryckt hos J. W. Holm i Stockholm år 1878. Häftet bar påskriften "Tolfta Swenska Upplagan". Den lilla skriften måste alltså under årens lopp ha funnits tillgänglig i åtskilliga tiotusental svenska hem.

Häftet är författat av en herr J. H. Wallance, vilken inledningsvis beskriver sitt eget sjukdomsfall och det underbara sätt på vilket han botats genom William Lees mirakelmedicin. Nu vill han i sin tur göra allt som står i hans makt "för att lindra den lidande mensklighetens elände" genom att göra propaganda för medlet.

Skriften erbjuder en lika tidstyppisk som märklig läsning. Först kommer den dråpliga berättelsen, om hur William Lee gjorde sin stora upptäckt av läkemedlet.

Lee, som ägde betydande egendomar i staden Leeds, där han var född, köpte kring 1830 godset "Lafert Inbault" i Frankrike, dit han också flyttade. Det var ett betydande gods på 12.000 acres, och det sköttes av herr Lee själv med hjälp av 80 tjänare "förutom 2:ne skogwaktare". Godsägaren var en from man, som också underhöll en engelsk präst i sitt slott. Wallance anför dessa fakta för att göra klart att det inte är fråga om en vanlig kvacksalvare, som vill slå mynt av sina medmänniskors olycka. Tvärtom: "Man kan i sanning knappt tänka sig en mera oegennyttig människovän än Herr Lee". Det berättas till exempel "efter en respektabel dames

wittnesbörd" att han år 1837 gav bort ett kvantum av inte mindre än 60 gallons brännvin och salt till fatiga sjuklingar. Han har också vid skilda tillfällen manat sina medmänniskor att göra sammalunda. Och han har rentav donerat en grundplåt på fem guineer till uppförandet av en sjukhusbyggnad, där det nya medlet skulle användas.

"En himmelens gåfwa"

"Hwar och en, som erkänner en gudomlig försyns wakande omsorg, skall uppfinningen af dessa läkemedel förekomma såsom en synnerlig himmelens gåfwa." Herr Lee hem-söktes på sitt gods av flerfaldiga skadliga insekter och "reptiler" och i synnerhet av "musquiter", vilka med sina styng så plågade den arme mannen att han fruktade att han skulle nödgas lämna sitt gods och vända åter till England. Till slut tog han i sin förtvivlan sin tillflykt till rent franskt brännvin varmed han tvättade såren på sin kropp i hopp att detta skulle lindra "den outhärdliga smärta", som musquitstyngen förorsakade. Men ack, han blev endast sämre. "Tredje dagen derefter kastade han händelsewis — eller rättare af gudomlig ingifwelse — sina ögon på det å bordet stående saltet;

han doppade sitt med bränwin fuktade finger deri och fann, genom att dermed gnida de swullna ställena, en ögonblicklig lindring." Så var då den stora och välsignelsebringande upptäckten gjord. Snart nog fann herr Lee, att medlet var "särdeles helsobringande" också mot bi- och getingstyng, mot huvud- och annan värk samt mot örsprång. Och sedan var det endast att gå vidare.

Den 16:e juni 1835 meddelade han sin epokgörande upptäckt till utgivaren av "Leeds Intelligencer". En engelsk präst försökte visserligen bevisa att medlet redan tidigare uppfunnits av en berömd fransk läkare, men detta är ingalunda med sanningen överensstämmande, förklarar Wallace.

Det verkliga universalmedlet

Medlet befanns vara verksamt mot snart sagt alla sjukdomar och sjukdomstillstånd. Att författaren inte räknar upp fler beror antagligen på att han inte kan komma på några ytterligare. Här en kort uppräknig:

Allehanda sår och svullnader, reumatiska åkommor, ormbett, styng av giftiga insekter, med all sannolikhet rabies, kräfta, nervösa åkommor, sinnessjukdom, gula fe-

Läkemedlet "Bränwin och Salt" uppfanns av William Lee.

bern, kolera, osund ansiktsfärg, gallsjukdomar (ett universalmedel), huvudvärk, stympningar (!), blodsjukdomar, frossa, värk i sidan, gikt, lungdot, lunginflammation, astma, skabb, dålig matsmältning, lever-sjukdomar, inflammation i hjärnan, yrsel, högt blodtryck, febrar, slag-anfall, tandbölder, kallbrand, ögoninflammation, brännskador, vrickningar och förvridningar, dövhet, klåda, besvär vid havandestånd, ringormar, tandvärk, kolik, flytningar, sårig strupe, tarm- och inälvsinflammationer, ros, variga sår, njursjukdomar, skorv, frosts-kador, snuva och hosta, kontusioner och skörbjugg.

Det är uppenbarligen inga överord, när upptäckaren kallar sin medicin för ett universalmedel. Det finns dock en grupp människor, som medlet icke gagnar, konstaterar Lee. "Det är nämligen den, som ej will beqwäma sig till att nyttja det. Deras antal är emellertid i dagligt af-tagande."

Sött brännvin förkastligt

Själva tillredningen är misstänkt enkel: 12 lod Liverpoolersalt till-samman med 27/10 qwarter hästa armagnak omskakas i 10 minuter och får sedan stå i 20 minuter, var-på blandningen intages matskedsvis, varm eller åtminstone ljum; aldrig kall. Doseringen är till en början en full matsked en till två gånger om dagen. Dosen kan ökas ytterligare i den mån magen tål det. Barn, som är två till tio år gamla intar halva doser. Man bör helst laxera under

(Forts. sid. 7)

"Tredje dagen derefter kastade han händelsewis — eller rättare af gudomlig ingifwelse — sina ögon på det å bordet stående saltet."

UNGDOMSGÅRD MED KNUTTDANS

16-åriga spättan Gerd Junebo gillar både bubbelgum och ungdomsgårdens kafé. Ovan till höger bygger 13-åriga Jonny Rehn en jaktplansmodell. Han är med i Förvaltargårdens modellbyggarklubb, som samlas två kvällar i veckan.

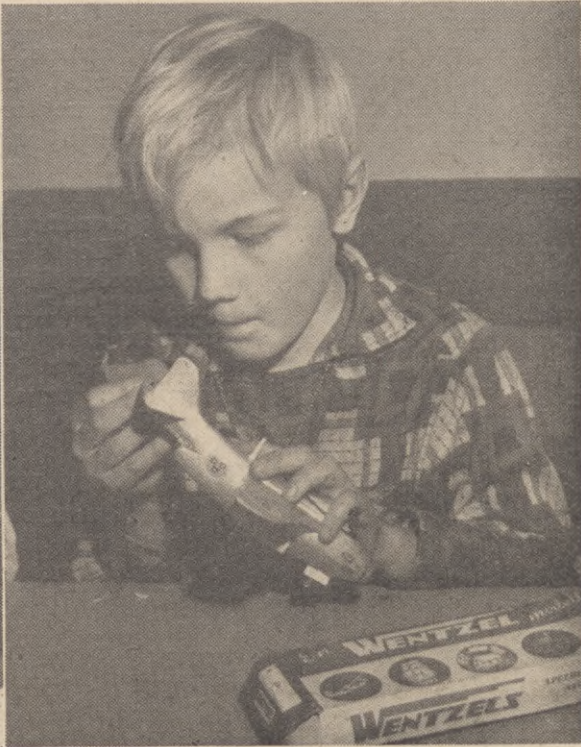
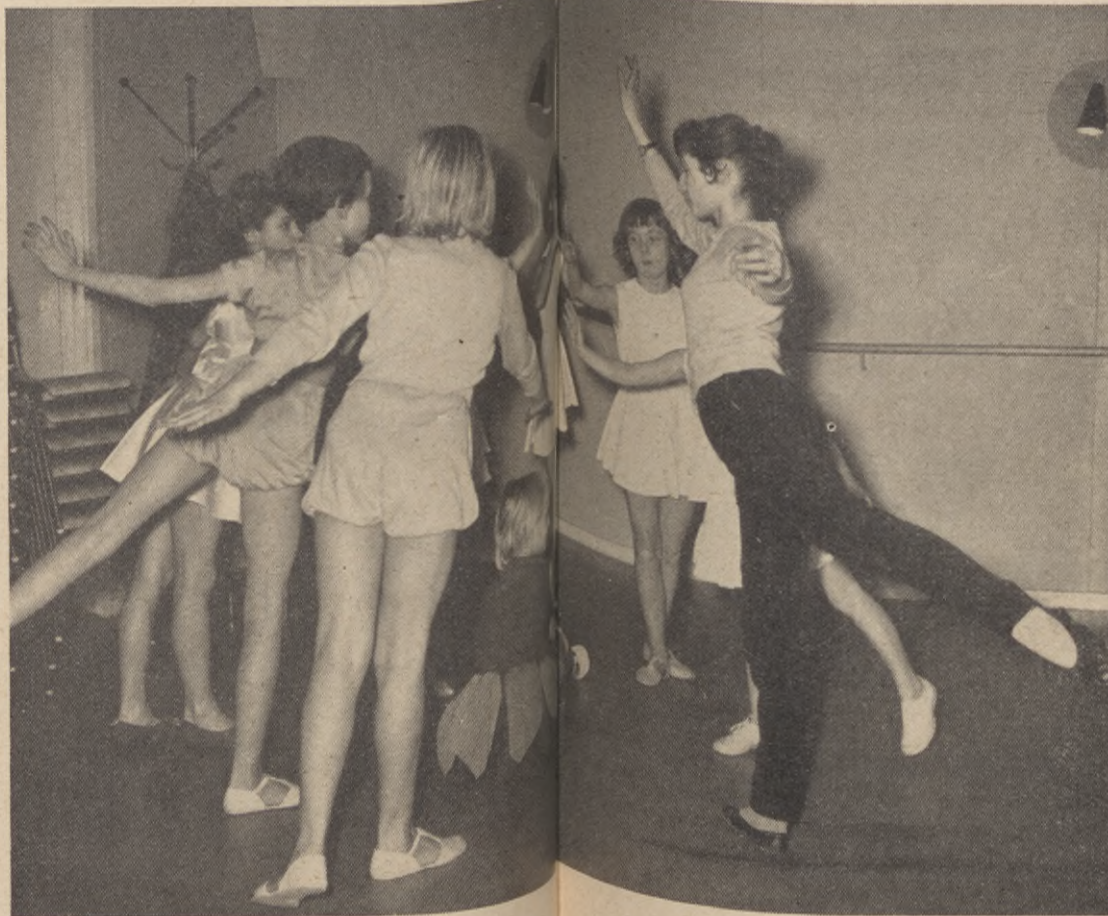

Foto: HERNRIED

Frk Ann-Marie Nordberg är lärarinna i balett. Här leder hon en grupp av gårdens yngre damer.

★
Tidningens omslagsbild visar hur 15-åriga Barbro Anér uppvaktas av två dansanta kavaljerer.
★

Danskursen har naturligt nog blivit mycket omtyckt av såväl pojkarna som flickorna.

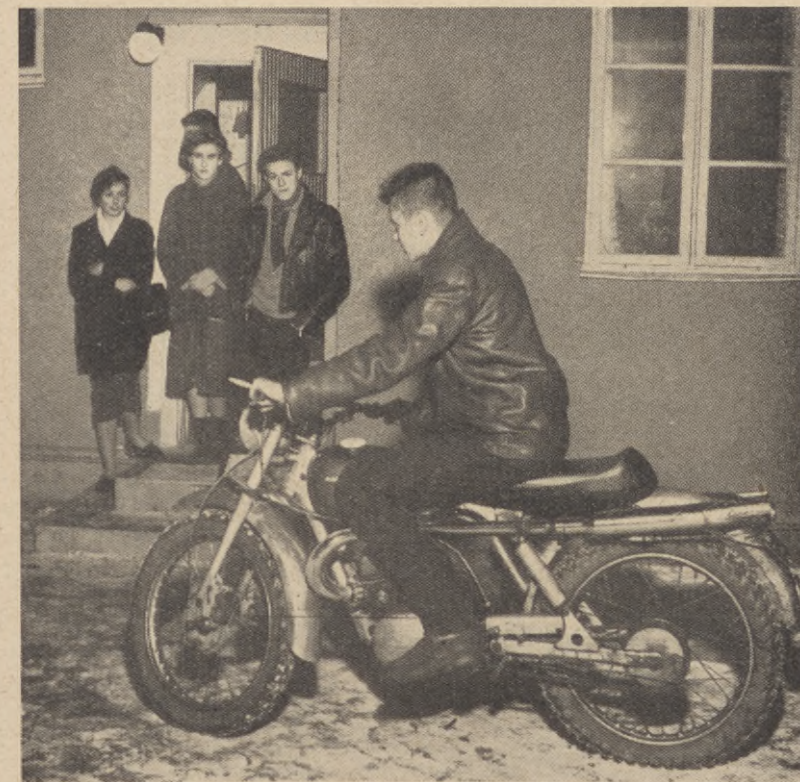
Förvaltargården heter en uppskattad och trivsamt ungdomsgård i Solna utanför Stockholm. Verksamheten omfattar en mängd aktiviteter. Gårdens kafé, som är öppet två kvällar i veckan, förmedlar ofta den första kontakten mellan ungdomsgården och ungdomarna — skinnknuttarna, dixer, snubbarna och alla de andra.

För de yngre flickorna — dvs. de mellan 10 och 13 — har man anordnat en balettkurs med en yrkeskunnig lärarinna. Pojkarna i samma ålder kan roa sig i en modellbyggarklubb. För de äldre ungdomarna väntar en danskurs med kavajskuttgång i veckan. Skinnknuttarna har även egen verkstad för sina motorhjälm och en fotoklubb med eget laboratorium och en yrkesfotograf som ledare.

Allt som allt är det ca 300 barn och ungdomar mellan 10 och 20 år, som nu deltar i ungdomsgårdens verksamhet. Personalen består av ett 15-tal man med föreståndaren Sven Sandberg i spetsen. Huvudman för gårdens verksamhet är Solna hemgårdsförening som driver denna verksamhet med bidrag från Solna stad.

På bilden ovan sitter fyra gäster i kaféet. Det är motorcyklarna som diskuteras. Ja, kanske också spättorna. Nedan kommer 17-åriga Åke Jönsson på sin höj till ungdomsgården. Kompisen och flickvännerna väntar honom på trappan.

Den psykosomatiska medicinen

I det gamla Grekland tillhörde läkaren en elit. Förutom läkare var han således också filosof, och han uppfattade i första hand sitt kall som en konst, vilken han sökte fullända inte bara intellektuellt utan även socialt. Många skrifter från denna tid framställer medicinska hypoteser, som senare återupptagits till förnyat studium. Den psykosomatiska forskningen i våra dagar har sitt ursprung i den hellenska epokens filosofiska och vetenskapliga tänkande och har bl. a. återupplivat vissa av Hippokrates medicinska teorier.

Det 60-tal arbeten som Hippokrates skrifter består av utgör endast fragment av en betydligt mera omfattande litteratur. Detta bevisas av att man i "Corpus" (Kroppen) — det verk som upptar hedersplatsen i den medicinska samlingen — finner hänvisningar till fakta i skrifter som sedermera ej kunnat uppspåras. Skrifterna är inte en enda mans verk — mera ett arbete av skolan som sådan. De utgör emellertid en homogen samling av stort litterärt och vetenskapligt värde. Denna medicinska skola består av tre urskiljbara riktningar representerade av en teoretisk-sofistisk gren, en empirisk riktning från Knidos samt en rationell klinisk skola från ön Kos.

Reaktionen mot den första gruppen kom med den empiriska skolan från Knidos. Bort med godtyckliga och allt för djärva teorier, som inte kan tillämpas i erfarenhetsmässiga och tillförlitliga undersökningsme-

toder. Dessa läkare gjorde också en del medicinska upptäckter. Ett bestående resultat av deras observationsmetoder är den berömda vätskeläran. Denna medicinska lära intresserade sig särskilt för kroppsvätskorna, som ansågs ha avgörande betydelse för människans olika temperamentsyttringar. Det blev slutligen Hippokrates som analyserade och fördjupade det som männen från Knidos fastslagit.

Miljöfaktorerna viktiga

Den helhetssyn på människan som man finner mest besläktad med den moderna psykosomatiska medicinen presenteras emellertid av skolan från Kos. Den eftersträvade således att sätta in människan i hennes naturliga sammanhang och utvecklade på denna väg ett slags erfarenhetspedagogik som också kunde förenas med rationella förnuftskrav. Läkaren skulle samtidigt som han gjorde noggranna observationer

även samordna det iakttagna i förnuftsensliga teoretiska sammanhang.

Dessa läkare tog avstånd från tidens filosofi men blev i stället själva veritabla filosofer. Deras filosofi utgjorde i sin helhet produkten av en allsidig och systematisk forskning. Den vetenskapliga metod, som de använde sig av, förenade på ett gynnsamt sätt teori och fakta, observation och omdöme. De understryker ständigt det approximativa, det relativa, det från fall till fall ytterligt svårbedömda. Samtidigt är de medvetna om experimentets betydelse som forskningsmetod. Anmärkningsvärd är också den strävan till noggrann observation, som gör det möjligt att ställa en prognos, som tillförlitligare möjliggör förutsättningarna för läkning och vård. Det råder numera ingen tvekan om att dessa läkare var verkligt förnämliga kliniker.

I synnerhet fäste man stort avseende vid den miljö, som var bestämmande för individen, man ansåg t. o. m. att den kunde avslöja sjukdomarnas botemedel. Läkaren måste alltså äga kännedom om denna miljö och noggrant studera sjukdomen för att få en riktigare bild av dess förlopp, undersöka och vårda den sjuka människan i överensstämmelse med hennes eget individuella temperament.

Här finner man den hippokratiska läkekonsten i sin bästa utformning. En medicinsk humanism som förbehållslöst respekterar varje enskild människa, en vetenskaplig uppfattning grundad på stora moraliska och intellektuella kvaliteter.

Psykosomatiska yrkessjukdomar

Den psykosomatiska medicinen behandlar sambanden mellan det psykiska och det fysiska — en medicinsk vetenskap, som alltså arbetar efter delvis nya linjer. Denna medicinska vetenskap sammanfaller med den hippokratiska skolan. Läkarevetenskapens utveckling har naturligtvis medfört effektivare undersökningsmetoder och förbättrade tekniska hjälpmedel. Psykoanalysens och psykoterapiens erfarenheter har på många sätt samordnats med medicinens. Specialisten har etablerat samarbete med den allmän-

De flesta magsåren brukar hänföras till de psykosomatiska sjukdomarna, och ibland måste ett magsår opereras för att nå läkning.

Smärtfri förlossning omnämnes i denna artikel, och den får illustreras av den här bilden från en BB-avdelning vid ett stockholmssjukhus, som visar en glad mamma med ett nästan nyfött barn.

praktiserande läkaren. För att skaffa sig tillfredsställande insikter om psykosomatiska rubbningar och sjukdomstillstånd måste emellertid den sistnämnde besitta en allsidig och grundläggande psykologisk utbildning. Det torde också möta vissa svårigheter för specialisten att hålla det perspektiv som den psykosomatiska helhetssynen på människans natur verkligen kräver.

Vad menas då med begreppet psykosomatiska sjukdomar? Hur skiljer man mellan de "vanliga" sjukdomarna och de psykosomatiska? Vad svarar den psykosomatiska medicinen på sådana frågor?

Alla människor är mer eller mindre psykosomatiskt disponerade gent emot vissa sjukdomar. Alla sjukdomar kan vara psykosomatiska. Yrkessjukdomar av många slag är ofta psykosomatiskt betingade. En person som i sitt arbete känner otillfredsställelse eller går omkring och vantrivs av en eller annan anledning kan faktiskt ådraga sig en kroppssjukdom som läkaren, trots en tillförlitlig diagnos, ändå inte får bukta med. Så länge patienten håller sig borta från arbetsplatsen är hälsotillståndet normalt, men så fort han återvänder till arbetet uppträder sjukdomssymptomen igen. Man kan i detta fall förmoda att vederbörande reagerar särskilt starkt mot något irriterande i arbetsmiljön, eller mot återkommande moment i arbetet etc.

Det finns emellertid sjukdomar som på ett mera typiskt sätt går in i det psykosomatiska schemat. Mag-sår anses numera kunna uppstå som följd av ett otillfredsställande samband mellan vissa temperamentsyttringar och vissa inresekretoriska körtelavsöndringar. Man har således konstaterat att en del av det sekret som körtlarna i människokroppen utsöndrar direkt påverkar sinnestämningarna genom att variera eller styra förnimmelsernas intensitet. Känslor eller sinnesförnimmelser som glädje, lust eller smärta stegrar eller minskar på ett bestämt sätt körtelavsöndringen, förhållandet kan också vara det omvända.

Smärtfri förlossning

Behandlingsmetoder från psykosomatiska utgångspunkter har med framgång tillämpats på många kroppssjukdomar, oavsett om de varit funktionellt eller organiskt betingade. Allergiska sjukdomar, lung- och luftrörsåkommor eller vissa rubbningar i körtelsystemet förekommer således i de psykosomatiskt orienterade läkarnas behandlingsjournaler. I allt flera europeiska länder har man på sistone börjat praktisera "psykosomatisk förberedelse" vid barnsbörd. Det har nämligen visat sig, att man på den vägen kan åstadkomma lättare och i vissa fall t. o. m. helt smärtfria förlossningar.

De ständigt växande erfarenheterna från sjukhus och kliniker där psykosomatiska behandlingsmetoder visat sig effektiva, torde tillräckligt motivera en fortsatt och intensifierad forskning på området. Vetenskapen har fortfarande något att förvalta av "arvet från Kos". Det hellenska underverket var inte enbart filosofiskt, litterärt och konstnärligt — utan även medicinskt. Våra dagars psykosomatiska forskning har gett belägg för detta påstående.

Ivar Forsström

● HUSKUREN

(Forts fr. sid. 9)

några illusioner om det öde, som väntar den sjuke". När alltså den högsta läkarvetenskapen tillgrepp ett slags hokus-pokus-medicinerande för syns skull och utan tro på effekten, är det inte så underligt att många sjuka fann det lika förståndigt att försöka reda sig på egen hand genom att till exempel förtära den undergörande blandningen brännvin och salt med dess lättillgängliga ingredienser. Och få ting torde leva kvar så segt som gamla folkkurer.

Var rädd för kniven

Vad till sist beträffar vännen "Brännvin och salt", som fick inleda den här lilla redogörelsen, så träffade jag honom för några få år sedan. Han hade envisats med sitt privata medicinerande under ett par tre år mot alla läkares inrådan. Han medgav villigt att det framför allt berodde på att han var rädd för kniven. Under tiden progredierade lungsoten långsamt, och hans lungstatus blev sämre. Slutligen övertalade honom en resolut läkare att ta sitt förnuft till fånga medan det ännu var tid och underkasta sig en operation med alla utsikter till full hälsa. Det gjorde han. Han blev på något halvår arbetsför, och hade när vi träffades haft arbete under åtskilliga år. Om mister Lees ryktbara kur "Bränvin och Salt" talade han undvikande och utan entusiasm. Han kunde dock inte alldeles undertrycka en förmodan att måhända större uthållighet och trofasthet vid kurens bedrivande dock till sist skulle ha kunnat ge resultat. Men han lät inte övertygande.

Ill.: Gunnar Persson

MASKERADEN

Novell av ANTON TJECHOV

Maskeraden för välgörande ändamål var välbesökt. Klockan var redan slagen tolv. Några icke dansanta intellektuella hade i förnäm avskildhet dragit sig tillbaka till läsrummet, där de dolde sina näsor och skägg i tidningsbladen och, enligt den mycket välvillige lokalredaktören, "tänkte".

Från stora salen inträngde ljudet av en kadriļ och utanför dörren skymtade då och då tungt lastade lakejer. I själva läsrummet härskade emellertid en djup tystnad.

Plötsligt hördes en halvkvävd röst: — Här tycks det vara lämpligast! Häråt, gott folk, kom in här!

Dörren gick upp och in trädde en undersätsig, bredaxlad maskerad herre, åtföljd av tvenne maskerade damer och en lakej, bärande på en bricka, prydd med en butelj likör, tre vinflaskor och några glas.

— Kom här med brickan! befälledde den bredaxlade. — Slå er ned, mina damer! Här är svalt och skönt. Och ni, mina herrar, ge er iväg någon annanstans!

Mannen föste ned några tidskrifter från bordet: — Hallå, brickan hit! Och ni, era läsmurvar, knalla er iväg med era tidningar och er politik... Förstått!

— Jag skulle nog vilja föreslå er att sänka tonen en smula, sa en av "intelligentsian" och betraktade den maskerade över glasögonen. — Detta råkar nämligen vara ett lärum, men ingen krog. Detta är inte platsen för några suporgier.

— Och varför inte det då? Är ni rädd för att inte bord och stolar står pall? Förresten, här är inte fråga om något resonemang. Släng tidningarna! Ni bara förstör era ögon och för övrigt är ni väl redan så kloka — så kloka! Det väsentliga är dock att jag inte vill se er här, basta!

Lakejen hade placerat brickan på bordet och damerna var inte sena att ta för sig.

— Kan ni begripa folk, som föredrar tidningsblaskor före glaset? frågade den maskerade sina damer, medan han slog upp en försvarlig likör åt sig. Så vitt jag kan begripa så håller ni, högtärade herrar, er till

tidningarna helt enkelt för att ni inte har något att dricka för. Eh! Ha-ha-ha! si där, dom läser... Nå, vad står där skrivet, herrar glasögonormar? Vilka fakta är det ni sätter i er? Ha-ha! Sitter och gör sig viktiga. Bosch!

Den maskerade reste sig plötsligt och slet tidningen ur händerna på en av de glasögonprydda. Denne reste sig, ömsom rodnande, ömsom bleknande och riktade häpnad blickar på sina kolleger, vilka lika överraskade stirrade tillbaka.

— Ni glömmer er, min herre, sa han. Ni förvandlar ett anständigt lärum till en eländig krog och tillåter er att slita tidningen ur min hand. Jag tolererar inte sådant! Ni vet kanske inte med vem ni har att göra, min bästa herre. Jag är bankdirektör Sjestjakov!

— Jag struntar i vem ni är och än mer i att du är Sjestjakov. Och

Denn novell som översatts av

SÖREN HELLSTRÖM

har inte tidigare presenterats på svenska

din sketna tidning, ha! Titta här! — och den maskerade rev sönder tidningen i små, små stycken.

— Men... men... mina herrar, sa bankdirektören bestört. — Detta är ju förfärl... ja vad ska detta betyda...?

— Se där, nu fick jag dom uppretade, — skrattade den maskerade. — Dom är skakis så dom darrar i knäveckan. Nå, mina ärade herrar. Skämt åsido, jag vill inte ha något resonemang med er... För jag vill bli allena med mina damer och förlusta mej, så jag hoppas verkligen att ni har vett nog att ge er iväg härifrån. När jag sagt att ni ska ut, så ska ni ut, begrips! Ut till svinhundarna!

— Va ska man säga om något sådant? — röt skattmästare Bjelebusjin och sköt upp axlarna. — Jag begriper inte detta. En fullständigt okänd människa tränger sig in här och... och såna oförskämdheter sen!

Efter att ha blottat sin fyllenuna... föll han baklänges i fåtöljen och vrålade av skratt.

— Vasa! Vem var oförskämd så ni? — frågade den maskerade ilsket och dängde näven i bordet så glaset hoppade. Vem är det du talar till, gosse? Menar du att du kan vråka ur dej vad som helst bara för att jag har masken på? Du ska få dej en läxa som du minns. Ge er nu iväg varenda en! Och det i rödaste rippet! Inte en enda av er får bli kvar, era knölar. Nåå!

— Det ska vi nog bli två om, röt Sjestjakov, hos vilken till och med pincenesen darrade av förtrytelse. — Jag ska allt visa er jag. Kalla hit vaktmästaren!

Efter någon minut inträdde en liten rödskäggig vaktmästare med ett blått band i rockslaget.

— Jag får allt anmoda er att avlägsna er! — började han. — Det här är inte platsen att dricka, utan ni får gå till buffén.

— Varifrån kommer du inhopande? — undrade mannen i masken. — Va är du för en pottsork...?

— Inga oförskämdheter! Var så god och ge er iväg!

— Seså, min gunstig herre. Jag ger dej en minut. Och det endast för att du är vaktmästare. På den tiden bör du hinna ta hand om dom här herrarna. Mina damer gillar inte att här finns utomstående... De är generade av sällskapet och jag vill ha dem naturell, så att säga, för mina pengar.

— Det är hur tydligt som helst att den här tölpen omöjligen kan inse att han inte befinner sig i ett fähus! — skrek Sjestjakov. Kalla på poliskommissarie Spiridonytj!

Inom kort befann sig denne på valplatsen:

— Jag får be er gå ut härifrån! — väste kommissarien och spände ögonen i den maskerade herrn.

— Oj-oj-oj! Va ni skrämde mej! — tjöt den maskerade och vrålade av förtjusning. — Ja-ja, verkligen. Såna djur finns ju, gud straffe mej. Ögon som tefat, mustascher som en katt! Hi-hi-hi!

— Inga invändningar! — röt kommissarien skakande av vrede. Ge er iväg för djävulen innan jag låter kasta ut er!

Nu utbröt ett obeskrivligt larm. Spiridonytj stampade upphetsat i golvet, röd som en kräfta i ansiktet. Sjestjakov skrek, Bjelebusjin vrålade, hela intelligentsian gastade, men över allt oväsande hördes rösten under masken. Dansen avbröts och de dansande strömmade in i lärummet.

— Skriv ni bara! Skriv för fan! Vad ska väl nu ske med mej, arma stackare? Varför vill ni åt mej? Ha-ha! Nåå, va tvekar ni för. Är inte protokollet snart färdigt? Har ni skrivit upp allt nu, ah? Nåväl, se då här! Ett-två-tre...

Den maskerade hade rest sig upp, sträckte på sig i hela sin längd och slet av sig masken. Efter att ha blottat sin fyllenuna, betraktat dem alla och glatt sig åt effekten föll han baklänges i fåtöljen och vrålade av skratt.

Och intrycket var onekligen starkt. De intellektuella betraktade varandra nervöst, bleknade, kliade sig i skallen, fullständigt bringade ur fattningen. Kommissarien stönade som en människa, den där just begått sitt livs dumhet.

— Jag vill bli allena med mina damer och förlusta mig.

Alla hade de i grälmakaren igenkänd den lilla provinsstadens miljonär, fabrikanten, sonen till den allmänt vördade medborgarinnan Pjatorova, beryktad för sina skandaler, känd för sin välgörenhet och ofta framhållen i stadens tidning för sitt brinnande intresse för folkupplysningen.

— Nåå! Hur blir det? Ger ni er iväg eller inte? — röt Pjatorov, nu utan mask, efter en minutslång dödystnad.

Utän ett knyst tassade de intellektuella på tå ut ur lärummet. Pjatorov låste dörren efter dem.

— Visste ni att det var Pjatorov? — väste kommissarien åt lakejen. — Varför i helvete sa du inte det?

— Fick inte! Jag ska sätta in dej en månad för det här. Gå, för fan i våld! Och ni, mina herrar, vände han sig till de intellektuella.

— Har ni ordnat till en sammanväring mot mej? Ni skulle inte ha kunnat lämna det där lärummet på en tio minuter, kantänka! Nåväl, nu får ni förbanne mej äta opp den soppa ni själva har spottat i. Usch, mina herrar! Jag tycker inte om det här. Det ska gudarna veta.

De intellektuella strosade omkring i klubben, dystra, stukade, upprivna, i känslan av en oundvikligen förestående katastrof. Deras hustrur och döttrar insåg att Pjatorov blivit förnärad och uppretad. Deras sorl avtog, tystnade, och en efter en lämnade de balen.

Två timmar senare raglade Pjatorov ut från lärummet, slog sig ned i närheten av musiken, slumrade in och började högljutt snarka.

— Tss, tss! Pjatorov sover. Ingen musik mer, kommenderade kapellmästaren.

Skattmästare Bjelebusjin kom framtrassande, böjde sig ned och viskade i Pjatorovs öra:

— Befaller ni kanhända att jag ledsagar er hem, Jegor Nilytj Pjatorov?

Miljonärens läppar rörde sig och det tycktes ungefär som om han velat vifta bort en besvärande fluga.

— Befaller ni inte att jag ledsagar er hem? — upprepade Bjelebusjin, — eller att jag säger till om skjuts åt er?

— Va, va va? Vem? Va vill du?

— Ledsaga er hem. Det är redan långt lidet.

— Jaja, gör det. Jag vill hem.

Skattmästaren sken upp av förtjusning och försökte få miljonären på fötter. Genast kom de övriga intellektuella framstörtande, hjärtligt leende. Med förenade krafter lyfte de upp den aktade medborgaren och bar honom varsamt ut i släden.

— Det är verkligen enastående att kunna lura en hel församling. Sådant förmår endast den borne artisten. Den verkliga talangen! — flåsade bankdirektören. — Jag är alldeles frapperad, min käre Jegor Nilytj. Ja faktiskt, jag kan inte låta bli att skratta ännu — ho-ho-ho! Och vi som förivrade oss, råkade bli upphetsade. Ha-ha! Tro mej eller ej, men jag har aldrig i mitt liv haft så roligt ens på teatern. Verklig komik!

(Forts. sid. 22)

Några icke dansanta intellektuella hade i förnäm avskildhet dragit sig tillbaka till lärummet...

VARGAVINTER I VEUM

Novell av

Gustaf Rune Eriks

Den här vintern är det så kallt i Veums socken att ingen gärna utan tvingande skäl går utomhus. Kylan kramar obevekligt till som en frostig jättehand kring var och en som försöker trotsa diktatorn Bore. Aldringarna i bygden muttrar fruset om anno nittitre eller nittifyra, men ungdomarna under femti år har aldrig varit med om nånting liknande.

Andreas Persson och hans gumma Johanna lider särskilt svårt av kölden. Dels är de ganska så långt till åren komna, dels ligger stugan deras brutalt oskyddad för såväl nordanvinden som andra vindar. Kåken är faktiskt så fallfärdig att den vajar en aning varje gång som blåsten skjuter på lite extra kraftigt. Den förefaller att vara tveksam om huruvida den ska ta och vika ihop sig och lägga sig ner på marken eller inte.

Som ung har Andreas varit i Kanada och huggit skog. Minnena från den tiden lever med oförminskad styrka kvar inom honom och får honom fortfarande att betrakta sin omgivning med synnerligen kritiska blickar. Han är fullt på det klara med att han är den enda härhemma som har verkligt stora perspektiv på tillvaron.

— Vilka trån — som tändstickor! säger han om tallarna i sockenskogarna. Ni skulle se i Kanada!

Och han berättar om specialtillverkade sågblad på sisådär en hundra meters längd och om andra lika häpnadsväckande ting. Sitt tal piggar han upp med långa och fruktansvärda eder på kanadaengelska som han är ensam i trakten om att begripa, och han försummar aldrig ett tillfälle att grundligt förklara vilken kraftkarl han en gång i tiden har varit.

Det är just ingen som uttrycker något tvivel på Andreas' uppgifter. Man vet att han varit med om åtskilligt sådant som svårigen låter sig kontrolleras. Nu är han sjuttisex år fyllda och hoptryckt och förvriden som en vindplågad martall. Men

Kåken är så fallfärdig att den vajar i blåsten.

röstresurserna har han alltjämt i förträffligt behåll.

Det har även Johanna.

Andreas och hans gumma grälar ofta och våldsamt med varann. Det har de gjort genom hela sitt långa äktenskap. Deras ständigt återkommande gräl har blivit till något av en visa i hela socknen. Folk som passerar deras bedrövliga stuga saktar vanligtvis in stegen och lyssnar till rösterna som tränger ut genom de spruckna väggarna.

— Nu är dom igång ordentligt, nu trivs dom! säger man och flinar menande åt varann innan man fortsätter mot sitt mål.

Så har det varit under många år. Ordväxlingarna mellan Andreas och Johanna är ett stort folknöje, av vilket grannarna alltid med förtjusning är beredda att ta del.

Denna vinter håller sig gamlingarna emellertid märkvärdigt tysta. De har förstas fått annat än giftigheter att fundera på nu när frostvinden piper i fönsterspringorna och köldknäpparna smäller till som gevärsskott i de skrangliga väggarna. Allt vad de äger och har i klädväg bär de på sig dygnet om. Och de vistas uteslutande i köket. Inne i

kammarn finns ingen eldstad — där skulle de snart frysa sig till döds.

Ja, besvärligt och tråkigt har de fått det i mer än ett avseende. Brunnen är naturligtvis igenfrusen, så att de måste smälta snö för att få vatten. Vidare har den lilla radioapparaten till råga på allt gått sönder. Detta med radion kan man dock näppeligen lasta kylan för. Snarast får nog Andreas anses vara den skyldige. Då han för lite sen ville understryka en ovanligt välfunnen replik råkade han nämligen slå sin alltjämt stabila högernäve i den bräckliga apparaten, varvid den genast tystnade mitt i en aria.

Men vem som har förorsakat den nästan fullständiga tystnad som numera råder i stugan, är väl när allt kommer omkring ganska likgiltigt; det väsentliga är väl att den råder. Och den råder i betänkligt hög grad. Andreas och Johanna känner sig ständigt frusna och missmodiga. De är alldeles isolerade i kylan, alldeles ensamma. Ensamma, ja! De har inte ens varann, ty för den svåra köldens skull nödgas de elda i skift: den ena sitter vid spisen och passar brasan så att den inte ska brinna ner, medan den andra ligger i utdragssoffan och sover med en ma-

drass under sig och en annan ovan på de båda täckena.

Det är kanske mest av denna anledning som de heta känslorna har sjunkit undan i ungefär samma takt som kvicksilvret i termometern. Nu blir det inte stort mer än lite småskäll i skiftesskarvarna — gnatiga miniaturdispyter utan verklig kraft och must.

— Om kaffet teminstingen vore lite drygare! klagat gumman.

Gubben svarar inte — till all lycka har han snuset som tröst i svårigheterna. Han lyfter en spiring, befriar sig från en ursaftad buss och placerar därefter med välbehag en ordentligt tilltagen laddning innanför vardera läppen. För säkerhets skull drar han också upp ett par smärre doser i näsborrarna och nyser sen häftigt några gånger.

— Hade en bara en kaffetår, så... suckar Johanna och somnar ifrån sina egna ord.

Andreas tycker på sätt och vis att det är skönt att slippa hennes gnälliga röst. I gengäld tvingas han förstås desto oftare lyssna till hennes snarkningar. Och han anser nog djupast sett att rösten är att föredra framför dessa primitiva läten — särskilt som han stundom längtar efter att få höra sin egen stämma, men inte gärna kan ge sig till att prata med sig själv som en annan tokstolle. Det känns lite tomt att inte få vråka ur sig några saftiga ordramsor då och då.

Gubben börjar så sakteligen — i största hemlighet till och med för sig själv — att längta också efter gummans stingande repliker. Han anar vagt att han behöver dem för att li-

vet åter ska te sig meningsfullt och värt att leva. Snus kan nog vara högst stimulerande, men i längden räcker det måhända inte till att bilda en fullgod livsmening. Andreas lider onekligen av att sitta här fången i vargavinterns klor utan nånting att ta sig för.

Det är verkligen oerhört kallt. Varje gång han öppnar spisluckan för att lägga in mera ved tycker han att det är konstigt att inte elden i likhet med vattnet i brunnen har frusit — han väntar sig nästan att få se eldslågorna sticka upp som stelnade, gulröda istappar ur askan.

Och kölden håller i sig — dag efter dag, vecka efter vecka, med obedrögliga förändringar.

Men allt lidande påstås ju ha ett slut. Huruvida detta är sant, kanske för många kan förefalla ovisst. Därmed må förhålla sig hur som helst — vintern i Veum får dock ett slut. Kylan börjar så småningom lätta lite, och vid vårdagjämningen är det värsta överståndet. Folklivet som legat nere under vintern blommar åter: det händer att man samtidigt kan få se flera personer röra sig på vägen eller på de öppna platserna mellan gårdarna. Här och var drar man till och med loss spikarna ur innanfönstren för att vädra ut den sen länge instängda luften i kök och kammare.

Nu tinar även Andreas och hans Johanna upp så smått. Och likt flugor som vaknar ur vinterdvalan börjar de genast surra igen — först bara lite lätt, sen kraftigare. Vartefter som våren fortskrider blir deras röster allt högre, tonen allt hetsigare. Elden som legat och tynat inom dem under vinterns lopp får ny fart, för att efter en tid flamma upp med full styrka. Och det är ingen vanlig liten spisbrasa — det dånar och sprakar som hade man öppnat en lucka till självaste helvetet.

— Ditt snusiga as! skriker gumman med spetsig, gäll stämma. Om du inte snusade opp så mycket pengar, så kunde det kanske bli lite över till hushållet nån gång!

— Jaså, det låter på det viset! genmäler gubben med en stentorsröst som åren och den sistlidna vintern bara tycks ha gjort starkare. Och det ska du säga, din kaffetunna! Jag undrar just vad som kostar mest — mitt snus eller ditt kaffe! Får du hålla på och pimpla lite till, så står vi väl snart på bar backe!

Det dundrar och slår i dörrar och skramlas med porslin, så att flyttfåglarna förskräckta avbryter sin sång och flyr till lugnare delar av bygden.

— En vet hur det var i vintras — du kunde knappt masa dej ut efter ett fång ved en gång! Det var det en annan som fick göra!

— Nej, hör du, du, nu får det jäven i mej vara nog!

En tung näve dunsar ner i bordskivan. Gubben Andreas har definitivt kvicknat till. Det svenska modersmålet blandas flitigt upp med kanadaengelska skogshuggarglosor av den allra gruvligaste sorten.

Folk som är på väg förbi stugan saktar in stegen, står där sen nästan andäktiga — med leende ansikten — och lyssnar till orden som ramlar ut genom de spruckna väggarna.

— Nu är dom igång ordentligt igen, nu trivs dom! säger man och flinar menande åt varann.

Så går man vidare utefter vägen, med en angenäm känsla dröjande kvar inom sig — en känsla av att allting åter är som vanligt efter en ovanligt svår tid.

Fåglarna slutar sjunga i skogskanterna, vinden stillnar och solen kryper ner bakom horisonten i väster. En rofylld tystnad sänker sig över nejden. Men långt in i sena kvällen

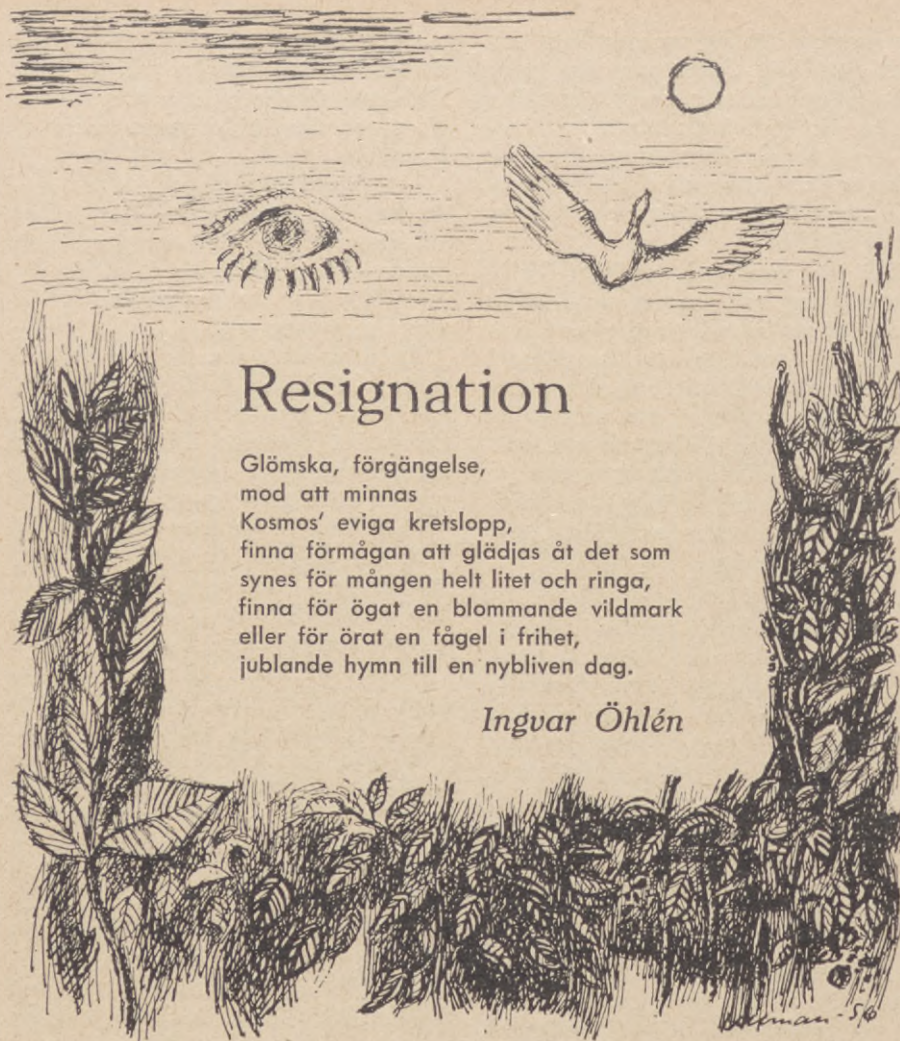
(Forts. sid. 11)

Gubben har snuset som tröst.

— Om kaffet teminstingen vore lite drygare, klagat gumman.

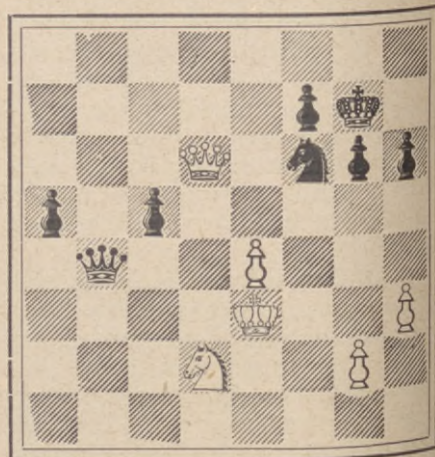

Resignation

Glömska, förgängelse,
mod att minnas
Kosmos' eviga kretslopp,
finna förmågan att glädjas åt det som
synes för mången helt litet och ringa,
finna för ögat en blommande vildmark
eller för örat en fågel i frihet,
jublande hymn till en nybliven dag.

Ingvar Öhlén

Milic

Taimanov

2. e5—e6   Db4—c3†
3. Ke3—e2   Dc3—f6??

Förmodligen trodde svart, att han genom detta drag effektivt försvarat sin kungsflygel, samtidigt som han åstadkommit hoten Sg3† och Sf4†. Dessutom hotar han att vinna vits e-bonde. På 4. e1 tänkte väl svart spela D×d6 och efter 5. e8D, vinna slutspelet utan besvär. Taimanov såg dock varianten från en annan synvinkel.

4. e6—e7!   Df6×d6
5. e7—e8S†!   —

Vit avstod från damen på e8 (som förde till förlust) och valde i stället den här betydligt effektivare springarpromotionen. Genom schacken och gaffeln återvann vit en bonde och lyckades hålla partiet remi.

● MASKERADEN

(Forts. fr. sid. 19)

Verkligen djup komik! Aldrig ska jag glömma denna oförglömmeliga afton.

Efter att ha beledsagat miljonären hem hade de intellektuella återvunnit sitt lugn.

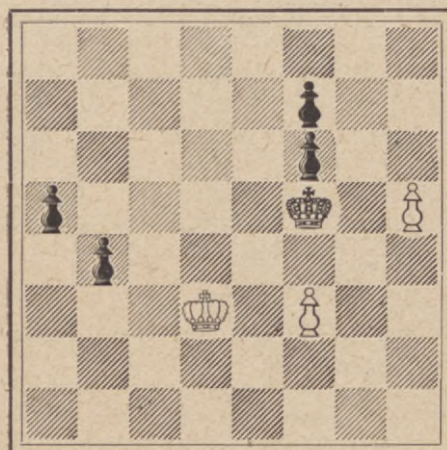
— Vet ni, han gav mej sin hand till avsked! — suckade Sjestjakov förinnerligt belåten. — Det blir nog inga efterräkningar. Han är inte ond på oss...

— Nej, give gud detta! inföll kommissarien. — Om det bara hade varit fråga om en slarver, en lumpen människa... Men herre gud, en välgörare!!! Det hade ju varit rent förskräckligt...

Ill.: Beth Lagerlund.

DAGENS SCHACKNÖT

Vit drar och vinner.

Problemet som vi presenterar ovan är ingen komponerad schackuppgift utan ett slutspel ur ett verkligen spelat parti. Vid första påseendet tycker man, att svart inte har några svårigheter med att kamma hem segern, ty hans kung är "inom kvadraten" för vits h-bonde, medan han själv har två hyperfarliga fribönder på a- och b-linjerna. Den vita f3-bonden verkar vara helt och hållet förpassad till en statistroll. Hur kommer det sig då att vit lyckas dra och vinna? Försök att knäcka nöten själv innan ni tittar på lösningen på sidan 4. Det är just detta "nästan obegripliga", som gör att schackspellet är så livfullt och tjusande.

En dam är inte alltid det bästa!

Ställningen som vi ser nedan uppkom i partiet mellan den ryske stormästaren Taimanov och jugoslaven Milic i matchen Sovjet—Jugoslavien. Av materialet att bedöma, är vits ställning långt ifrån avundsvärd och hans chanser till remi tycks vara obefintliga. Utan att tappa modet drog den ryske mästaren:

1. e4—e5   —

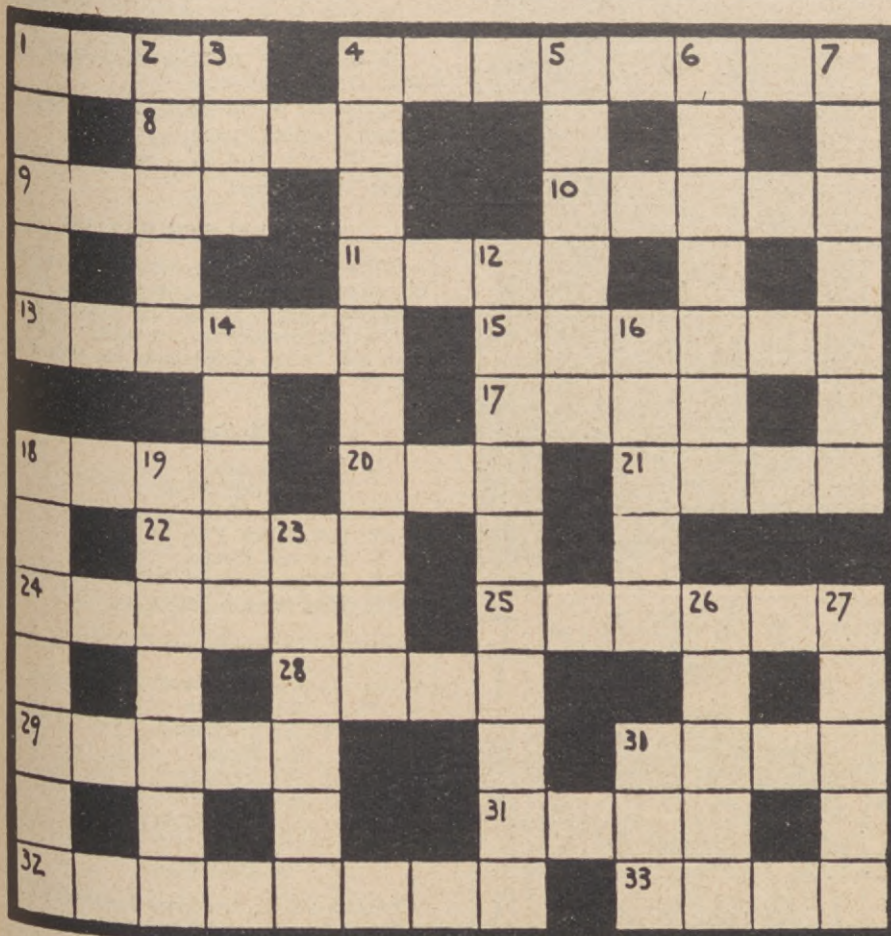
som angrep den svarta springaren och tvingade den till reträtt.

1. —   Sf6—h5

Vit nöjde sig dock inte med den gjorda framstöten utan fortsatte till svarts förvåning med:

Ni har väl prenumererat
på STATUS ?

KORSORD nr 2

VÅGRÄTA ORD

1. Namn på karl. Och en har namn av käring. (4)
4. Måste Potifars hustru medge att Josef hade. (8)
8. Isländare som omkom i eld. (4)
9. Plagget är varmt, ordet är lapskt. (4)
10. Definieras av Thackeray som en person "den där på lumpet sätt beundrar lumpna ting". (5)
11. Post. (4)
13. Finns ej i kruka. (6)
15. Får sinnessjukvårdare ofta bevittna. (6)
17. Vad är det slagrutemannen söker? (4)
18. Blir man nervös och utschasad av. (4)
20. En varelse i fjäll. (3)
21. Lär vara fantastiskt lätt på foten. (4)
22. Har husmor bruk för. (4)
24. Lille Per, fyra år. (6)
25. Rot upp och topp ner, ser sol men ingen sommar. (6)
28. Stämningssedel. (4)
29. Är den myggplågade, givetvis. (5)
30. Har en angenäm doft. (4)
31. Rör sig om gott och ont. (4)
32. Lutande tornet i Pisa. (8)
33. En grönögd fara för allt mankön mellan konfirmations- och pensionsåldern. (4)

LODRÄTA ORD

1. En herre tappar byxorna. (5)
2. Kan man duka, men även tro på. (5)
3. Ofta fördelaktigt att vinna. (3)
4. När mamsell satt vid spinetten. (10)
5. Fru i Skåne med ett halvt tusental inneboende. (6)
6. Ett anförande i januari. (7)
7. Sådana äro Zorns kullor. (7)
12. Grönköping. (10)
14. Mister man vid apati. (5)
16. Den vackraste visan kom aldrig på —. (5)
18. Ett verk om villebråd. (7)
19. En liter. (7)
23. Gå inte! (6)
26. En som trivs i kyrktorn. (5)
27. Kallas en trust av en rabulist. (5)
30. Gammalt ord för den s. k. regeringen. (3)

Tävlingsregler

Lösningar till korsord nr 2 skall vara Status' redaktion, Postbox 4149, Stockholm, tillhanda senast den 5 mars 1957. För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 2". Glöm ej att tydligt ange namn och adress! Två priser, ett på tio och ett på fem kronor utdelas. Lösning och pristagarnas namn kommer i aprilnumret 1957.

TICK-SKRATT

— Det var inte det jag menade med kuttersmycke!

— Vårt förhållande till utländska makter tycks vara gott!

— Min pappa är konstnär. Vad är din?
— Han är skattebetalare.

Lösning till "julens bildkorsord"

	S	T	J	Ä	L	S	Y	K	Ö	R	S
	S	K	Ä	R	A	S	K	Ä	R	A	L
	A	L	N	R	S	N	Ö	A			
	N	E	K			U	V	J	V		
	I	L				M	O	A	R		
	S	V	Ä	N	G	A	H	U	S	M	Ä
	L	K	A	L	M	A	R	S	N	Ö	G
	J	U	L	T	O	M	T	E	K	A	P
	U	M	S	K	E	L	U	V	A	B	D
	O					T	A	R	B	E	
	S					T	K	I	E	K	G
	M	Ä	T	V		S	O	R	A	T	
	F	Ä	L	A	R	F			A	L	I
	F	Ö	R	L	Ä	T	D	R	A	N	R
	F	I	O	L	A	V	I	G	S	L	A
	R	Ä	V	E	N	L	R	A	S	K	A
	Ö					P	I	G	G	V	A
	J	E	N			B	A	R			
	S	E	L	K		O	M	N	I		
	P	F	J	U	L	K	L	A	P	P	C
	Ä	R	V	I	S	G	U	L	A	N	O
	R	U	S	S	I	N	R	O	M	R	E

Oväntat många läsare har skickat in rätta lösningar av "julens bildkorsord". Efter lottdragning och vederbörligt "godkännande" av fru Fortuna ser prislistan ut så här:

- 1:a pris 25 kr, hr Arne W. Atterving, Strålgatan 35, 3 tr., Stockholm.
- 2:a pris 15 kr, fr. Ellen Andersson, Box 2251, Guldsmedshyttan.
- 3:e pris 10 kr, hr Eugén Veilerz, Avd. 1, Länsanatoriet, Uttran.
- 4:e pris 5 kr, fru, Inga Redegren, Slättvägen 5, Hultsfred.

GEOGRAFI OCH KÄRLEK

Gösta Knutssons julpristävling har också visat sig mycket populär och lockat många att pröva lyckan. Av allt att döma var tävlingsproblemen inte alltför svåra — men inte heller alltför lätta. De rätta svaren är följande:

Kärlekspär:

1. Kal och Ada
2. Romeo och Julia
3. Erk och Maja
4. Adam och Eva
5. Per och Kersti
6. Elvira Madigan och Sixten Sparré
7. Hamlet och Ofelia

Städer:

1. Östersund
2. Gränna
3. Stockholm
4. Borås
5. Uppsala
6. Örebro
7. Hälsingborg

Pristagare

- 1:a pris 100 kr, fru Maja Larsson, Tulegatan 6 A, 4 tr., Sundbyberg.
- 2:a pris 50 kr, fr. Göta Sterner, Ö. Promenaden 33, Norrköping.
- 3:e pris 25 kr, hr Nils A. Nilsson, M 5, Sanatoriet, Broby.
- 4:e pris 15 kr, hr Gösta Törnkvist, Fack 37, Dyltbruk.
- 5:e pris 10 kr, fr. Kerstin Odén, Böljeväg 3, Karlskoga 5.
- 6:e—8:e pris, Status under ett år: hr Gösta Hagberg, Bastugatan 21, 3 tr. Stockholm; fru Mimi Petersson, Munsö; hr John Hulth, Svangregngatan 16, Eskilstuna.

I vårt fullt moderniserade och mekaniserade verk tillverka vi aducerade rördelar samt beställningsgjutgods i aduceringsjärn och metall. En erfaren personal samt förstklassig maskinell utrustning utgör garantien för god kvalitet och konkurrenskraftiga priser.

AB Gustavsbergs Fabriker
Västerviksfabriken

När det gäller sällskapsresor — VÄLJ BUSS!

Med buss reser man både billigt, bekvämt och direkt.

Vi ställa till Eder tjänst bra bussar, pålitliga förare och god service.

Ring för offert!

Västerviks Kraftaktiebolag Busstrafiken

Tel. Växel 133 60

STOCKHOLM

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes, Fördämningsmattor, cisterner, sand- och torkgaltar säljas.

Koksgrytor, Järnbalkar och Plåt

A. JÖNSSON & Co
Timmermansgatan 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för tryckerier

Specialitet:

Tryckpapper för böcker och tidskrifter Broschyromslag

IFA ETT NAMN ATT MINNAS
då det gäller porträtt- och interiörfotografering, förstoringar m. m.

Drottninggatan 114 A - STOCKHOLM
Telefon 31 19 82

BODEN

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & Co, Hednoret

Telefon Boden 650 16

BORÅS

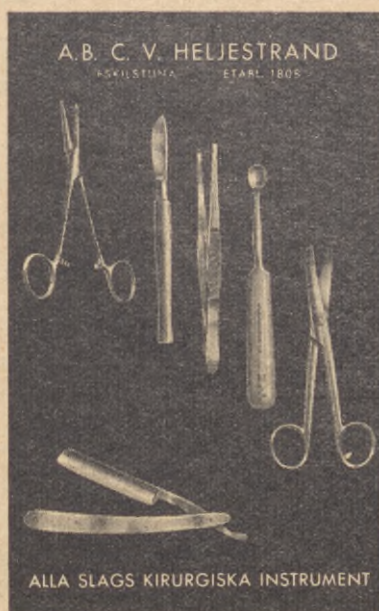
BORÅS EXPORTAFFÄR

Köpare till
Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 - Telefon 156 20
- BORÅS -

Vid elektriska installationer
ring 122 47, 132 47

ELEKTROFIRMAN MAGNET
Kontor: LILLA BROGATAN 38
Affär: LILLA BROGATAN 30

ESKILSTUNA

LULEÅ

AB Luleå Bryggeri

Tel. 134 40 — LULEÅ

MALMÖ

VÄGMASKINER
BYGGNADSMASKINER
RENHÅLLNINGSMASKINER

AB ÅSBRINK & CO

MALMÖ - Tel. 550 40

GÖTEBORG STOCKHOLM SUNDSVALL
Tel. 11 37 71 Tel. 57 19 13 Tel. 163 50

KÖP SOLSTICKAN

NYKÖPING

AB Nyge-Verken

Hemgårdsvägen 10

Tel. 4200

UPPSALA

Chr. Rabens Eftr.

(A. Widman)

Kungsängsgat. 7 Uppsala Tel. 303 79

Affären etabl. 1849. Största sort. av Sjukvårds- och Optiska artiklar. Slipningar och reparationer utföras.

VIMMERBY

NILS ANDERSSON

Herr- & Gosskonfektion - Ekipering

Tel. 35 VIMMERBY Tel. 35

A. B. Vimmerby Träförädlingsfabrik

Tel. 73

LEANDERS GUMMIVERKSTAD
KOL — Tel. 185 — VED

Reparationer av däck och slangar.

Nya däck och slangar:
"Good Year", "Firestone", "Gislaved"

Tillverkning av
**SPORTLÄDER, TOFFELLÄDER,
PLATTLÄDER, SPALT**

Vimmerby Läderfabriks AB

Vimmerby — Tel. 172, 572

VIGGO BERCK AKTIEBOLAG

EXPORTORER & AGENTER

Sågade och hyvlade trävaror, lådbräder,
snickerier, wallboard, plywood, träull.

Tunnelgatan 12 — STOCKHOLM — Tel 10 19 50, 11 94 50

Söker Ni moderna möbler o. textilier?

vänd Eder med förtroende till oss, ortens
enda specialaffär för modern heminredning

Vettiga möbler till Vettiga priser

STÅHLS Heminredning

Storgat. 15 VIMMERBY Tel. 71

En bra inköpskälla
för järnvaror

AB Albin Carlssons JÄRNHANDEL

Tel. 11 - 384 VIMMERBY Tel. 441

BEIJERS

Universalfräsmaskin

typ UF 2

9 spindelhastigheter, 12 matningshastigheter

Bordets uppspänningsyta 1100×240 mm

Infordra offert!

A/B BEIJERS MOTORFABRIK

VIMMERBY — Tel. 22 o. 374

Motorcentralen

Tel. 1234

VIMMERBY

Fönster Dörrar Inredningar

AB VIMMERBY BYGGNADSSNICKERIER

Tel. 291, 1191

Malmbergs Möbler

Pontus Grönkvist

Tel. 229 - VIMMERBY

ÅBRO BRYGGERI K/B

Vimmerby - Tel. 23

*rekommenderar
sina tillverkningar*

Gynna
svensk industri

Lundin & Lindberg

Tel. 313 64

Väduren 21
ESKILSTUNA

Tel. 313 64

KOLONIALVAROR

EN GROS

A.-B. A. Petersson & C:o

OSKARSHAMN

(tel. "Apetersons")

Ingv. Forsberg

Smides- &
Mek. Verkstad

BODEN

Strandplan 5 - Tel. 110 72

— REKOMMENDERAS —

KLOSTERS FABRIKER K/B

JÖNKÖPING

Tillverkning av takpapp

J. HEDMANS Litografiska Tryckeri

Eftr. LISA KRUSE

Specialitet:

Reklam-,

Emballagetryck m. m.

Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 228 92

GEFLE METALLGJUTERI

SVEN G. DAHLQVIST

Upplandsgatan 9, Box 251

Telefon 144 99

GÄVLE

Utför metallgjutgods i alla rödgodslegeringar i styckevikter upp till 600 kg.
Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

A. B.

RESINIT

TEL. 101 91. VÄSTERVIK

VAVBAKELIT

för kuggdrev, lager, bussningar, bult, m. m.

BAKELITPLATTOR

för elektrotekniskt behov

A.-B.

SPIK

V Ä S T E R V I K

Tillverkar och försäljer genom
järnhandlarna all slags trådspik

Telefon 384

11 st.

AUSTIN BILAR

(accis betalas av lotteriet)

2.000 värdefulla vinster

Televisionsapparat

Radiogrammofon

Hushållsassistent

Matsilver

Stilmöbel

Moped-scooter

etc. etc.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUNDS RIKSLOTTERI 1957

Till DLR:s Rikslotteri, Box 4149, Stockholm 4.

Härmed rekvs. .... st. lotter à 2 kr samt dragnings-
lista à 25 öre att sändas mot postförskott + porto.

Namn: .....

Bostadsadr.: .....

Postadress: .....

Var god texta!
Sänd ej pengar med denna rekvs.

Sammanlagd vinstsumma: 150.000:-

BILDA FAMILJEKEDJA!

LOTTPRIS 2 KRONOR

REKVIRERA NU!

Vid rekvisition av minst
10 lotter — dragningslista
gratis och 10 % rabatt
20 lotter — portofritt

Minst en lott till
varje familjemedlem
ökar familjens vinstchans!